

Stichting Pensioenfonds Yara Nederland

JAARVERSLAG 2020

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Kerncijfers	4
3. Karakteristieken van het pensioenfonds	5
4. Organisatie	7
4.1 Bestuur	7
4.2 Beleid en verantwoording.....	8
4.3 Dagelijks bestuur.....	9
4.4 Beleggingsadviescommissie	9
4.5 Verantwoordingsorgaan	10
4.6 Intern toezicht.....	10
4.7 Compliance Officer.....	11
4.8 Invulling van de sleutelfuncties (IORP-II)	11
4.9 Uitvoeringsorganisatie	12
4.10 Externe dienstverlening	12
5. Verslag van het bestuur	14
5.1 Hoofdpijnen.....	14
5.2 Uitbesteding.....	22
5.3 Communicatiebeleid	23
5.4 Risicohouding (korte en lange termijn).....	24
5.5 Financiële paragraaf.....	25
5.6 Financiële positie en herstelplan (nFTK)	28
5.7 Beleggingsparagraaf.....	30
5.8 Pensioenparagraaf	34
5.9 Actuariële Paragraaf.....	36
5.10 Financiële risico(beheersing)	37
5.11 Toekomstparagraaf.....	38
6. Jaarrekening	40
6.1 Balans per 31 december	41
6.2 Staat van baten en lasten.....	42
6.3 Kasstroomoverzicht	44
6.4 Algemene toelichting	45

6.4.1 Inleiding.....	45
6.4.2 Schattingswijziging	45
6.4.3 Algemene grondslagen	45
6.4.4 Specifieke grondslagen	47
6.4.5 Grondslagen kasstroomoverzicht	51
6.5 Toelichting op de Balans	52
6.5.1 Beleggingen voor risico fonds	52
6.5.2 Langlopende vorderingen	54
6.5.3 Vorderingen en overlopende activa.....	54
6.5.4 Overige activa.....	55
6.5.5 Stichtingskapitaal en reserves.....	55
6.5.6 Technische voorzieningen	57
6.5.7 Overige schulden en overlopende passiva.....	59
6.5.8 Risicobeheer	60
6.5.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.....	70
6.6 Toelichting op de Staat van baten en lasten.....	71
6.6.1 Premiebijdragen	71
6.6.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	72
6.6.3 Pensioenuitkeringen	73
6.6.4 Pensioenuitvoeringskosten.....	73
6.6.5 Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds.....	74
6.6.6 Saldo overdracht van rechten	75
6.6.7 Saldo Herverzekering	75
6.6.8 Bestemming saldo van baten en lasten	75
6.6.9 Gebeurtenissen na balansdatum	76
7. Overige gegevens	77
7.1 Actuariële verklaring	77
7.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79
Bijlage 1: Visitatiecommissie	88
Bijlage 2: Compliance officer	96

1. Voorwoord

Hierbij bieden wij u het jaarverslag 2020 aan van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland.

Begin 2020 hadden wij, net als u waarschijnlijk, ons niet kunnen voorstellen dat 2020 zou lopen zoals het liep. Covid-19 heeft gezorgd voor een wijziging in de samenleving, wat op moment van schrijven natuurlijk nog steeds van toepassing is. Veel van onze vergaderingen in 2020 zijn vanwege de Covid-19 crisis digitaal gehouden. De (financiële) impact van de Covid-19 crisis heeft zijn sporen achtergelaten in de wereld en hebben in ons geval geresulteerd in een extra bijstorting van de aangesloten ondernemingen.

2020 stond voor ons in het teken van verdere professionalisering op diverse vlakken. Wijzigende wet- en regelgeving alsook ontwikkelingen in de samenleving, zorgen ervoor dat we als bestuur kritisch willen blijven kijken naar onszelf en hoe we georganiseerd zijn. Het on-site beleggingsonderzoek door De Nederlandsche Bank (welke eind 2019 was uitgevoerd) is een van de zaken geweest die de verdere professionalisering een nadere vlucht heeft gegeven. Dit heeft geresulteerd in een nadere aanscherping van onze beleidstukken en onze bestuurscyclus, met name op de gebieden beleggingen en integraal risicomanagement. We zijn er trots op dat we het afgelopen jaar onze bestuurlijke verantwoordelijkheid zowel voor de reguliere werkzaamheden als voor de benodigde veranderingen en aanpassingen, goed hebben kunnen invullen om zo de belangen van onze deelnemers alsook onze sponsor duidelijk te kunnen blijven afwegen.

Het afgelopen jaar is onze bestuurssamenstelling gewijzigd. We hebben afscheid moeten nemen van twee gewaardeerde bestuursleden en hebben twee nieuwe bestuursleden mogen verwelkomen. We danken Pieter Jan van der Ploeg en Eddy Ten Berge graag voor hun jarenlange inzet als bestuurder van ons pensioenfonds. Eind december 2020 hebben we de laatste goedkeuring ontvangen vanuit De Nederlandsche Bank over de invulling van de diverse bestuursfuncties, waardoor we in 2021 onze focus kunnen gaan leggen op de voorbereiding van de invoering van het Pensioenakkoord. Daarover in het verslag meer.

Een ander belangrijk traject in 2020 betrof het opvolgen en monitoren van de pensioenadministratie door Centric Pension And Insurance Solutions. Zij zijn eind 2020 overgestapt op een ander pensioenadministratiesysteem. De transitie naar de nieuwe uitvoeringsketen heeft uiteraard de nodige aandacht gekost. Een goed werkende uitvoeringsketen is cruciaal om de rechten van alle deelnemers en gepensioneerden goed te kunnen borgen, en daar zijn we dan ook scherp op.

De komende tijd zal zoals gezegd het Pensioenakkoord een groot deel van onze agenda gaan bepalen. We zullen ons in het verlengde daarvan ook moeten gaan beraden over de toekomst van het pensioenfonds. Die toekomst zal mede afhangen van welke keuzes de sociale partners over de toekomstige regeling en de uitvoering daarvan, gaan maken. Houdt in ieder geval de nieuwsbrieven en de site van het pensioenfonds goed in de gaten voor verdere ontwikkelingen.

Het bestuur dankt iedereen die het afgelopen jaar heeft bijgedragen aan het functioneren van ons pensioenfonds en wenst u veel leesplezier met het jaarverslag 2020.

Sluiskil, 16 juni 2021

Namens het bestuur, P. Vlaeminck

Voorzitter

2. Kerncijfers

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Deelnemers						
Aantal actieve deelnemers	520	549	571	602	656	673
Aantal gewezen deelnemers *	382	399	382	396	395	417
Aantal pensioengerechtigden	1.232	1.243	1.280	1.289	1.285	1.319
Totaal aantal	2.134	2.191	2.233	2.287	2.336	2.409
In % van de VPV						
Actieven	43,4%	43,5%	41,9%	44,7%	48,4%	47,3%
Gewezen deelnemers	13,6%	14,8%	6,6%	6,4%	6,1%	6,1%
Pensioengerechtigden	43,0%	41,7%	51,5%	48,9%	45,5%	46,6%
Premies € x 1.000						
Feitelijke premie	33.556	11.380	8.336	8.338	45.975	10.731
Zuiver kostendekkende premie	14.445	12.281	12.283	12.602	11.868	10.417
Gedempte kostendekkende premie	8.225	8.320	8.336	8.338	8.654	5.314
Uitkeringen € x 1.000						
Pensioen uitkeringen	17.765	17.124	16.471	15.292	14.775	14.622
AAOP uitkeringen	205	190	167	140	129	114
Totaal uitkeringen	17.970	17.314	16.638	15.432	14.904	14.736
Beleggingen € x 1.000						
Vastrentende waarden	348.929	345.508	325.562	334.471	284.553	269.220
Aandelen	246.494	211.935	172.784	189.346	176.607	164.568
Vastgoedbeleggingen	44.283	47.567	38.600	39.747	35.966	33.545
Totaal beleggingen	639.706	605.010	536.946	563.564	497.126	467.333
Financiële positie € x 1.000						
Pensioenvermogen	665.724	611.208	540.435	566.907	538.901	477.031
Pensioenverplichtingen	573.365	535.983	477.691	466.123	477.098	446.892
Minimum vereiste dekkingsgraad (vast)	105,0%	105,0%	105,0%	105,0%	105,0%	105,0%
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)	119,9%	120,5%	121,1%	121,0%	120,6%	120,7%
Beleidsdekkingsgraad (definitie zie 5.6.)	104,0%	110,2%	119,0%	119,2%	101,0%	107,1%
Actuele dekkingsgraad	116,1%	114,0%	113,1%	121,6%	113,0%	106,7%
Toeslagbeleidsdekkingsgraad (definitie zie 5.6.)	103,4%	110,0%	118,7%	118,9%	100,0%	106,7%
Reglementsvariabelen						
Maximum Pensioengevend salaris	110.111	107.593	105.075	103.317	101.519	100.000
Franchise middelloonregeling	14.167	13.785	13.344	11.424	11.275	11.005
Opbouw% middelloonregeling tot grensbedrag 1	1,875%	1,875%	1,875%	1,75%	1,75%	1,75%
Van grensbedrag 1 tot grensbedrag 2	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1,65%	1,65%	1,65%
(Richt)pensioenleeftijd	68 jaar	68 jaar	68 jaar	67 jaar	67 jaar	67 jaar
Eigen bijdrage	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Maximale toeslagverlening						
Actieven	2,60%	2,75%	2,75%	2,00%	1,50%	2,00%
Gewezen deelnemers, bijzondere partners en Pensioengerechtigden	1,22%	2,72%	2,10%	1,33%	0,42%	0,63%
Waarvan toegekend						
Actieven	0,00%**	0,00%	1,72%	1,27%	0,00%	0,00%
Gewezen deelnemers, bijzondere partners en pensioengerechtigden	0,00%**	0,00%	1,31%	0,85%	0,00%	0,00%

* Bijzondere partners worden niet meegeteld als gewezen deelnemer.

** Deze toeslag is vastgesteld tijdens de bestuursvergadering van 28 januari 2021.

3. Karakteristieken van het pensioenfonds

Doelstelling

Stichting Pensioenfonds Yara Nederland (vanaf hier 'het pensioenfonds') is opgericht op 31 december 2000 en is statutair gevestigd te Terneuzen.

Het pensioenfonds heeft als kerntaak het uitvoeren van de pensioenregeling, zoals deze tussen werkgever en werknemersorganisaties is overeengekomen. De pensioenregeling is gesloten voor nieuwe deelnemers vanaf 1 augustus 2014. Het pensioenfonds heeft als doel om nu en in de toekomst pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden te verstrekken.

Juridische structuur

Het pensioenfonds is gevestigd aan de Industrieweg 10 te Sluiskil en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 22056903.

Statutair aangesloten ondernemingen

Onderstaande aangesloten ondernemingen vormen tezamen 'de werkgever'.

- Yara Sluiskil B.V.
- Yara Vlaardingen B.V.
- Yara Nederland B.V.
- Yara Holding Netherlands B.V.

Dit jaarverslag betreft een regulier boekjaar dat loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Alle bedragen in dit jaarverslag zijn vermeld in € 1.000,- tenzij anders vermeld.

Missie

Het pensioenfonds voert als goed huisvader de afgesproken – inmiddels gesloten – pensioenregeling voor huidige en voormalige werknemers van de diverse Nederlandse Yara ondernemingen uit op betrouwbare, transparante, professionele en kostenefficiënte wijze.

Visie

Het pensioenfonds biedt de deelnemers een toekomstbestendig pensioen. Het pensioenfonds belegt en beheert hiervoor de pensioengelden tegen verantwoorde risico's, acceptabele kosten en op een maatschappelijke verantwoorde wijze. Het pensioenfonds communiceert op duidelijke en begrijpelijke wijze met alle belanghebbenden. Omdat het pensioenfonds een groot draagvlak heeft, met name ook vanuit de werkgever, heeft (voort)bestaan van het pensioenfonds toegevoegde waarde.

Strategie

Governance

Het pensioenfonds leeft de Code Pensioenfonds actief na. Deze code richt zich op de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Het bestuur zorgt dat de individuele bestuursleden op het juiste geschiktheidsniveau zijn en zullen blijven. Dit gebeurt door alert te zijn op (markt)ontwikkelingen en opleidingen en workshops te volgen. Ook wordt regelmatig aandacht besteed aan het benodigde en beschikbare tijdsbeslag. Het besturen van ons pensioenfonds kent een grote diversiteit aan onderwerpen. Op jaarbasis prioriteert het bestuur de onderwerpen in een jaarplan, bewaakt de realisatie ervan en stuurt bij waar nodig. Op deze manier is het bestuur in staat de belangen van alle belanghebbenden te waarborgen zodanig dat zij zich door het bestuur op evenwichtige wijze vertegenwoordigd (kunnen) voelen. Het bestuur werkt conform de vastgestelde bestuurscyclus, taken en verantwoordelijkheden, zoals

deze nader in de Governance Nota van het pensioenfonds zijn vastgelegd.

Risicomanagement

Het pensioenfonds heeft in het kader van risicomanagement de risico's geïdentificeerd en de benodigde beheersmaatregelen getroffen. Het bestuur volgt of de beheersmaatregelen voldoende werken en zal dat blijven doen. De uitvoering op het gebied van pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed. In het kader van risicomanagement wordt hierop een strakke regie gevoerd. Het risicomanagement is consequent ingebed in de werkzaamheden van het (dagelijks) bestuur. De beheersing van de risico's wordt op kwartaalbasis gerapporteerd. Bij het bepalen van de bij het pensioencontract behorende risicohouding, houdt het pensioenfonds rekening met het evenwicht tussen de belangen van de werkgever en de deelnemers. De pensioengelden worden op een solide wijze beheerd (prudent person). Het pensioenfonds streeft hierbij naar behoud van een breed risicodraagvlak onder zowel de werkgever als de deelnemers op basis van solidariteit en collectiviteit.

Communicatie

Om beter inzicht te geven in de (financiële) situatie van het pensioenfonds – en dus in de (financiële) situatie van de deelnemers – is correcte, duidelijke en evenwichtige communicatie van groot belang. Het pensioenfonds communiceert tijdig op transparante en relevante wijze met alle belanghebbenden, om de verwachtingen aan te laten sluiten bij de realiteit. Hierbij besteedt het pensioenfonds veel aandacht aan het vergroten van het inzicht bij de deelnemers door onder andere informatiebijeenkomsten te beleggen wanneer dit nodig of gewenst is en toetst of communicatie op schrift wordt gelezen en begrepen.

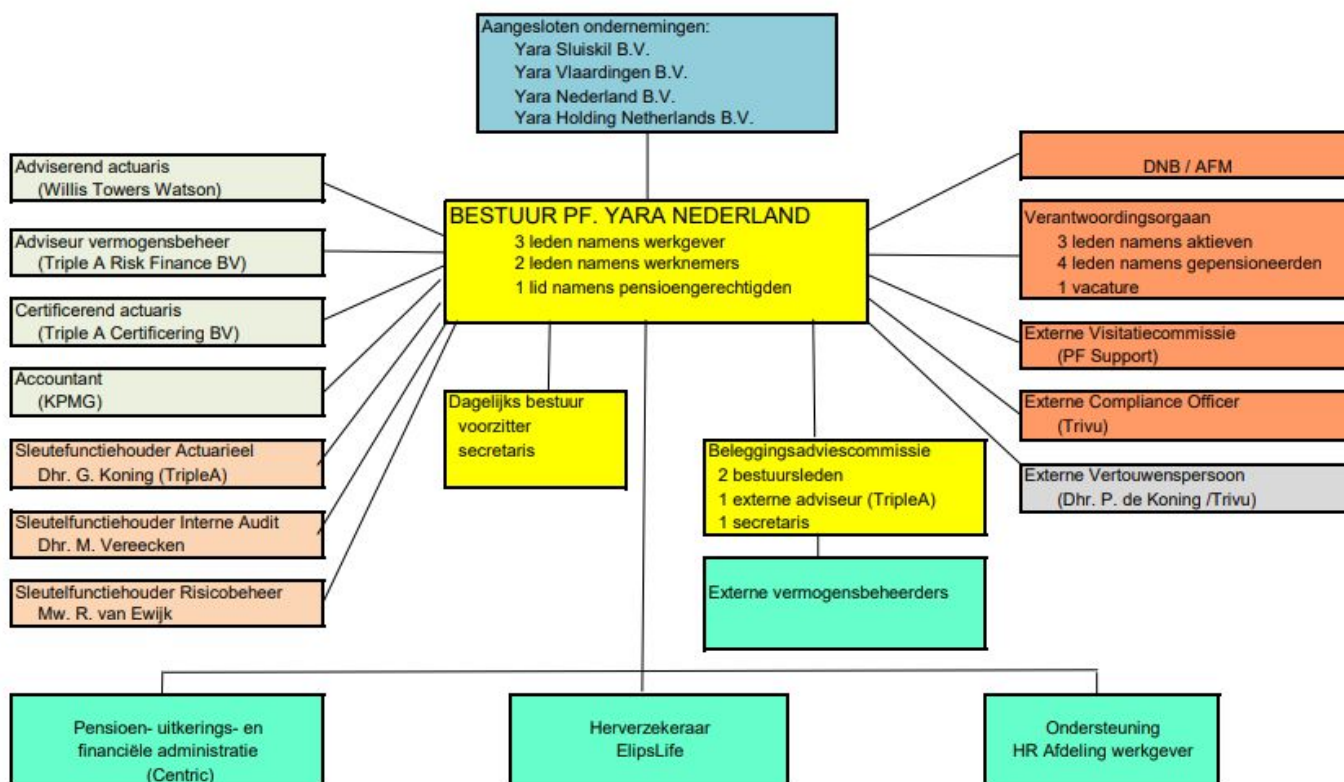
Continuïteit

De omvang van het pensioenfonds, de aanhoudende lage rente en de snelle veranderingen in wet- en regelgeving op governance gebied, hebben invloed op de besturing en inrichting van het pensioenfonds. Al deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk voor het pensioenfonds om de uitvoering van de pensioenregeling in relatie tot de omvang van het pensioenfonds continu te monitoren en periodiek te evalueren.

Ten behoeve van de toekomstbestendigheid van de (uitvoering van de) regeling en een eventuele wijziging van de pensioenovereenkomst, heeft het bestuur van het pensioenfonds zich altijd opgesteld als sparringpartner voor de sociale partners en zal dat ook blijven doen.

4. Organisatie

Schematisch ziet de structuur van het pensioenfonds er als volgt :

4.1 Bestuur

Per 31 december 2020 is het bestuur als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Datum van aftreden	VTE score
De heer P. Vlaeminck	Voorzitter	Werkgever	01-01-2005	31-12-2023	0,5
De heer E. Hagen	Lid en voorzitter beleggingsadviescommissie	Werkgever	01-12-2020	01-12-2024	0,7
De heer M. Zwijs	Secretaris	Werkgever	01-01-2013	31-12-2024	0,4
Mevrouw R. van Ewijk	Lid	Werknemers	01-08-2020	31-07-2024	0,7
De heer E. v.d. Sneppen	Lid en plaatsvervangend. secretaris	Werknemers	01-07-2014	01-07-2022	0,2
De heer M. Vereecken	Lid en plaatsvervangend voorzitter	Gepensioneerden	01-01-2017	31-12-2024	0,2

De heren M. Vereecken en M. Zwijs waren beiden per 31 december 2020 aftredend en hebben zich beiden opnieuw beschikbaar gesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft de heer M. Vereecken voorgedragen voor een nieuwe termijn van vier jaar en de werkgever

heeft toestemming gegeven voor een nieuwe termijn van vier jaar voor de heer M. Zwijns. De Nederlandsche Bank (vanaf hier: DNB) heeft kenbaar gemaakt geen bezwaar te hebben tegen beide herbenoemingen.

In het eerste kwartaal 2020 heeft de heer P.J. van der Ploeg aangegeven zijn bestuursfunctie per 1 april 2020 neer te leggen vanwege uitdiensttreding bij Yara. In het tweede kwartaal van 2020 heeft de heer E. ten Berge aangegeven zijn bestuursfunctie per 1 juli 2020 neer te leggen vanwege het benodigde tijdsbeslag.

Het bestuur heeft, na voordracht door het verantwoordingsorgaan, mevrouw R. van Ewijk aangesteld als bestuurslid namens de werknemersgeleding. Mevrouw R. van Ewijk neemt tevens de rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer op zich. In juli 2020 heeft DNB haar goedkeuring aan deze benoeming verleend.

Het bestuur heeft, in samenspraak met de werkgever, de heer E. Hagen aangesteld als bestuurslid namens de werkgever. De heer E. Hagen neemt tevens de rol van voorzitter beleggingsadviescommissie op zich. In november 2020 heeft DNB haar goedkeuring aan deze benoeming verleend.

De in dit verslag vermelde VTE-scores van mevrouw R. van Ewijk en de heer E. Hagen zijn de totale scores van de werkzaamheden voor alle pensioenfondsen waarvoor zij werkzaamheden verrichten.

4.2 Beleid en verantwoording

Het pensioenfonds geeft uitvoering aan het pensioencontract, zoals overeengekomen tussen sociale partners. De afspraken over de financiering van deze pensioentoezegging is verwoord in de uitvoeringsovereenkomst. De pensioentoezegging is vertaald naar het pensioenreglement. De uitvoering van het pensioenreglement bestaat uit het actueel vastleggen van de juiste pensioenrechten, het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als 'goede huisvader' de regie over de werkzaamheden van het pensioenfonds.

In de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) zijn de opzet van het pensioenfonds, de risicobeheersing en de wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin beschreven staat hoe het pensioenfonds omgaat met besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is onderdeel van het crisisplan van het pensioenfonds dat in de ABTN is opgenomen.

Het uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat hij/zij handelt in het belang van alle belanghebbenden van het pensioenfonds, rekening houdend met de korte- en lange termijneffecten van maatregelen.

Bestuursvergaderingen 2020

In het afgelopen jaar heeft het bestuur in totaal eenentwintig keer vergaderd. Er waren achttien reguliere vergaderingen (waaronder twee jaarwerkvergaderingen) en drie vergaderingen in het kader van de ALM studie. Het bestuur en het verantwoordingsorgaan hebben een zelfevaluatie uitgevoerd en zijn vier keer met elkaar bijeengekomen.

De volgende onderwerpen zijn onder andere gedurende de reguliere vergaderingen het afgelopen jaar behandeld:

- Organisatorische zaken zoals:
 - Bestuurscyclus evalueren en aanscherpen;
 - Jaarplanning opstellen en opvolgen;
 - Communicatieplan;
 - Aanbevelingen visitatiecommissie, actuaris, accountant en compliance officer beoordelen en waar nodig implementeren;

- Jaarlijkse opvolging van actuariële zaken zoals haalbaarheidstoets, herstelplan en bepalen gedempte kostendeekkende premie;
 - Actualiseren van diverse fondsdocumenten.
- Projectmatige zaken waaronder:
 - Opvolging/monitoring uitvoerder Centric (incl. transitie nieuw pensioenadministratiesysteem);
 - On-site onderzoek door DNB naar beleggingen en risicobeheer;
 - Afronden implementatie IORP-II met invulling van de functie van de sleutelrolhouders;
 - Verdere inbedding van het integraal risicomanagement en rapportage;
 - ALM-studie.

4.3 Dagelijks bestuur

Per 31 december 2020 is het dagelijks bestuur als volgt samengesteld:

Naam	Functie	(her)Benoemd	Datum van aftreden
De heer P. Vlaeminck	Lid	01-01-2020	31-12-2023
De heer M. Zwijns	Lid	01-01-2017	31-12-2024

Het dagelijks bestuur wordt gevoerd door de voorzitter en de secretaris van het pensioenfonds. Het dagelijks bestuur wordt ondersteund door Willis Towers Watson. De bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur zijn vastgelegd in de statuten in de ABTN.

De bevoegdheden van het dagelijks bestuur omvatten onder andere:

- Zorgdragen voor de dagelijkse gang van zaken bij het pensioenfonds;
- Voorbereiden van een wijziging van de pensioenreglementen, statuten, uitvoeringsovereenkomst en/of ABTN dan wel andere (juridische) documenten van het pensioenfonds;
- Periodiek contact met herverzekeraar, pensioenadministrateur en toezichthouder;
- Verzorgen van correspondentie;
- Aanleveren van de door de toezichthouder(s) gevraagde gegevens zoals het jaarwerk, kwartaalrapportages en herstelplannen;
- De monitoring van de prestaties en het risicobeheer van de pensioenadministrateur en rapportage hierover aan het bestuur.
- Voorbereiden van de te nemen bestuursbesluiten.

4.4 Beleggingsadviescommissie

Per 31 december 2020 is de beleggingsadviescommissie als volgt samengesteld:

Naam	Functie	(her)Benoemd	Datum van aftreden
De heer E. Hagen	Voorzitter	01-12-2020	30-11-2024
De heer P. Vlaeminck	Lid	01-01-2020	31-12-2023

De commissie wordt ondersteund door de heer R. van der Zee van TripleA – Risk Finance B.V. en een secretaris, de heer M. Zwijns, welke beiden geen stemrecht hebben.

De beleggingsadviescommissie voert het beleggingsplan uit binnen het strategische beleggingsbeleid zoals dat door het bestuur is vastgesteld. De beleggingsadviescommissie doet onder andere voorstellen aan het bestuur. Verder draagt de beleggingsadviescommissie zorg voor de monitoring van prestaties en het risicobeheer van de partijen waaraan het vermogensbeheer is uitbesteed en de rapportering hierover aan het bestuur. Periodieke contacten met de diverse vermogensbeheerders zijn onderdeel van de taken van de beleggingsadviescommissie. De taken en verantwoordelijkheden van de beleggingsadviescommissie zijn nader uitgewerkt in het reglement beleggingsadviescommissie.

4.5 Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een algemeen oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan het recht om advies uit te brengen over een aantal aangelegenheden die zijn beschreven in de statuten en het reglement verantwoordingsorgaan. Dit betreffen de wettelijke gedefinieerde adviezen. In 2020 betreft dit aanpassingen van de statuten, het visitatiereglement, het verkiezingsreglement, het beloningsbeleid, het klachten- en geschillenreglement, het communicatiebeleidsplan 2021-2023, het uitvoeringsplan communicatie 2021 en de aanpassing van de hoogte van het reëel rendement voor berekening van de gedempte kostendeekkende premie met ingang van 2021.

Per 31 december 2020 is het verantwoordingsorgaan als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Namens	(her)Benoemd	Datum van aftreden
De heer T. van Hoecke	Voorzitter	Actieven	01-07-2018	01-07-2022
De heer X. Herman	Lid en plaatsvervangend secretaris	Actieven	01-07-2018	01-07-2022
De heer T. van Duijn	Secretaris	Actieven	01-07-2018	01-07-2022
De heer J. Koekkoek	Lid	Gepensioneerden	01-07-2018	01-07-2022
De heer J. Bol	Lid en plaatsvervangend voorzitter	Gepensioneerden	01-07-2018	01-07-2022
De heer W. Sarneel	Lid	Gepensioneerden	01-01-2017	01-07-2022
De heer W. den Hartogh	Lid	Gepensioneerden	01-01-2018	01-07-2022

4.6 Intern toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door een visitatiecommissie. Hiervoor is een overeenkomst aangegaan met PF Support te Rotterdam. Het bestuur heeft, in samenspraak met het verantwoordingsorgaan, gekozen voor de volgende visitateurs:

Naam	Specialisatie
Mevrouw L. Rutgers	Risico management en beleggingsbeleid
De heer E. Capitain	Risico management
De heer E. Klijn	Governance

De visitatiecommissie heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het pensioenfonds van normen in de Code

Pensioenfonds. De visitatiecommissie heeft in 2021 een algemene visitatie uitgevoerd over het boekjaar 2020, waarin onder andere is opgenomen:

- Opvolging van de aanbevelingen uit de vorige visitatie;
- Beleggingsbeleid en rapportage;
- Integraal risicomanagement en rapportage.

4.7 Compliance Officer

Paul de Koning van Trivu te Zevenbergen treedt over het boekjaar 2020 op als compliance officer met de bijbehorende overeengekomen werkzaamheden. Tevens treedt hij op als vertrouwenspersoon. De compliance officer heeft in de bestuursvergadering van 26 mei 2021 zijn rapport over boekjaar 2020 gepresenteerd en besproken met het bestuur. Een samenvatting hiervan, alsmede de reactie van het bestuur hierop treft u aan in bijlage 3.

4.8 Invulling van de sleutelfuncties (IORP-II)

Per 13 januari 2019 is de Europese richtlijn 2016/2341 van 14 december 2016, ook wel IORP-II genoemd, van kracht geworden. Het doel van de richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van de tweede pijler pensioenen in de Europese Unie. In de richtlijn zijn onder andere algemene regels opgenomen ten aanzien van:

- De governance van een pensioenfonds, zoals over risicobeheer, accounting, risico-evaluaties en verslaglegging;
- De informatieverstrekking door het pensioenfonds aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden;
- De procedure bij een grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht;
- Toezicht op pensioenfonds.

Ook bevat de richtlijn regels ten aanzien van het toezicht op pensioenuitvoerders. Het pensioenfonds dient bijvoorbeeld elke drie jaar een eigen-risicobeoordeling (ERB) uit te voeren en in te dienen bij De Nederlandsche Bank (DNB). Het pensioenfonds heeft naar aanleiding van IORP-II, rekening houdend met de proportionaliteit van het pensioenfonds, de zogenaamde sleutelfuncties geïmplementeerd in de organisatie van het pensioenfonds. De sleutelfuncties betreffen de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP-II maakt een onderscheid tussen de sleutelfunctiehouder en de vervuller van de sleutelfunctie. De sleutelfunctiehouder draagt de eindverantwoordelijkheid. Het pensioenfonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het 'three lines of defence'-model, als volgt ingericht:

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Vervuller
Risicobeheer	Mevrouw R. van Ewijk (bestuurslid)	Willis Towers Watson IRM afdeling
Actuariel	De heer G. Koning (certificerend actuaaris)	De heer G. Koning (certificerend actuaaris)
Interne audit	De heer M. Vereecken (bestuurslid)	3e lijn uitbestedingspartner, eventueel audit-expert (afhankelijk van onderwerp)

De sleutelfunctiehouders zijn getoetst en goedgekeurd door DNB. De sleutelfunctiehouders zijn in 2019/2020 gestart met hun werkzaamheden. De sleutelfunctiehouders rapporteren bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en aan het intern toezicht.”

4.9 Uitvoeringsorganisatie

Het pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst.

4.10 Externe dienstverlening

Pensioen- en uitkeringsadministratie

Per 1 januari 2019 heeft het pensioenfonds de pensioen-, uitkerings- en financiële administratie en bijbehorende wettelijke communicatie ondergebracht bij Centric. Hieronder valt ook de helpdesk, welke Centric verzorgt voor het pensioenfonds.

Het jaar 2020 stond met name in het teken van de interne transitie binnen Centric. In 2020 werd deze overgang geïmplementeerd zodat de vernieuwde uitvoeringsketen vanaf 2021 operationeel kon zijn. De overgang heeft enige vertraging opgelopen. Verwachting was in eerste instantie om in februari 2021 in productie te gaan. Dit is uitgesteld naar april 2021. De 'oude' uitvoeringsketen is daarom wat langer operationeel gebleven.

De overgang is gevolgd door het bestuur alsof het een transitie betrof naar een andere administrateur. Dit betekent dat er gewerkt werd met een projectstructuur inclusief projectdocumentatie zoals een transitieplan, controleplan, risicomonitoring, fall-back plannen etc.

De transitieperiode wordt afgesloten met een COS4400 rapport van feitelijke bevindingen. De scope van deze verklaring zal met Centric worden afgestemd.

Ten behoeve van een juiste conversiestand, vindt op de conversiedata in 2021 een data kwaliteitsonderzoek plaats. Deze wordt momenteel door Milliman uitgevoerd, waarbij met name een controle op plausibiliteit plaatsvindt alsook met de bronbestanden van BRP, SUAG.

Centric rapporteert over de dienstverlening van Centric aan het pensioenfonds, inclusief de monitoring op eventuele onder-uitbesteding via een ISAE 3402 type II (Assurance). De uitbestedingspartners van Centric hebben een eigen ISAE verklaring en voor de ISAE van Centric geldt dus een carve-out voor dit onderdeel. Deze rapportage wordt door een onafhankelijke auditor afgegeven. De rapportage wordt jaarlijks beoordeeld door het bestuur en indien nodig met Centric inhoudelijk besproken in het operationeel overleg. De ISAE 3402 type II verklaring over 2020 betreft een verklaring met een beperking op het onderdeel change management. De beperking betreft het ontbreken van een functionele test op een release in Maia in november 2020 (oplevering ivm verwerken wettelijke kleine waardeoverdrachten). Deze release heeft 6 weken in productie gestaan, voor een nieuwe release is opgeleverd, welke wel volledig is getest. EY, de externe auditor van Centric, heeft aanvullende onderzoeken verricht om te toetsen in hoeverre er afwijkingen zijn ontstaan door deze release. Hun conclusie is geweest dat dit niet het geval was. Het bestuur kan zich vinden in de het aanvullende onderzoek en de conclusie daaruit.

Het bestuur wordt gedurende het jaar op de hoogte gehouden van de kwaliteit van de uitvoering door middel van een SLA rapportage en een risicorapportage, beiden op kwartaalbasis. Daarnaast heeft het dagelijks bestuur periodiek overleg met Centric om de voortgang te bespreken (op kwartaalbasis heeft dit overleg een operationeel / tactisch karakter en op jaarbasis is dit meer strategisch). Vooralsnog heeft het bestuur tot op heden frequenter operationeel overleg gehad dan gepland om de uitvoering goed te monitoren. Het afgelopen jaar hebben er 9 (fysieke) operationele meetings met Centric plaatsgevonden. Daarnaast is de SLA-rapportage, de financiële rapportage alsook de risicorapportage van Centric doorgesproken, naast de lopende werkzaamheden en het bespreken van toekomstige ontwikkelingen.

Secretariaat

Het pensioenfonds heeft onderstaande taken uitbesteed aan Willis Towers Watson:

- Voorbereiden van de bestuursagenda. Versturen van de uitnodigingen en de vergaderstukken;
- Zorgdragen voor de notulen van de bestuursvergaderingen en het bewaken van de opvolging van de actiepunten;
- Zorgdragen voor de notulen van het dagelijks bestuur alsook van de beleggingsadviescommissie;
- Voorbereiden van de jaarkalender en het monitoren van de uitvoering ervan;
- Het monitoren van het jaarwerk;
- Het beheer van de fondsdocumenten;
- Beleidsmatige ondersteuning en – advisering van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Herverzekeraar

- De herverzekering voor de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's (premienvrijstelling) is vanaf 1 januari 2020 ondergebracht bij ElipsLife. Het contract loopt tot en met 31 december 2022 behoudens stilzwijgende verlenging voor telkens een periode van drie jaar.

Werkgever

- De HR Service afdeling van de werkgever is verantwoordelijk voor het geven van informatie aan externe belanghebbenden. Dit omvat:
 - Het beantwoorden van vragen van (ex)-deelnemers die zich melden bij de HR afdeling;
 - Het leveren van pensioenmutaties aan Centric.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan diverse vermogensbeheerders.

Het pensioenfonds participeert in gestructureerde beleggingsfondsen welke volgens de vastgelegde fondsvoorwaarden worden gemanaged door de vermogensbeheerders. Van alle vermogensbeheerders zijn ISAE 3402-II of soortgelijke verklaringen ontvangen. Alle verklaringen zijn "schone" verklaringen en beoordeeld door het bestuur na voorbereiding door de beleggingsadviescommissie. In enkele gevallen heeft de beleggingsadviescommissie aanvullende vragen gesteld naar aanleiding van de verklaringen. Het bestuur wordt op de hoogte gehouden door middel van kwartaalrapportages, waardoor er continue monitoring plaatsvindt. De beleggingsadviescommissie wordt extern bijgestaan door een adviseur. In november 2020 zijn evaluatiegesprekken gevoerd met diverse vermogensbeheerders. Naar aanleiding van deze evaluaties zijn diverse aandachts- en actiepunten gedefinieerd welke in 2021 zullen worden opgevolgd.

Actuaris

Triple A-Risk Finance Certifications B.V. is door het bestuur aangesteld als waarmerkend actuaris. Tevens is de certificerend actuaris de sleutelfunctiehouder actuariaat.

Accountant

KPMG Accountants N.V. is vanaf boekjaar 2017 door het bestuur aangesteld als accountant.

Adviseur

Willis Towers Watson is door het bestuur aangesteld als algemeen adviseur van het pensioenfonds, met uitzondering van advies met betrekking tot vermogensbeheer. Triple A - Risk Finance B.V. is door het bestuur aangesteld als adviseur vermogensbeheer.

5. Verslag van het bestuur

5.1 Hoofdlijnen

Bestuursmodel

Het pensioenfonds staat onder leiding van het bestuur, dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever en vertegenwoordigers van de werknemers en pensioengerechtigden. Het bestuur heeft gekozen voor een paritair bestuursmodel. In het boekjaar 2020 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in het bestuursmodel.

In het eerste kwartaal van 2020 heeft de heer. P.J. van der Ploeg aangegeven om zijn bestuursfunctie per 1 april 2020 neer te leggen vanwege uitdiensttreding bij Yara. In het tweede kwartaal van 2020 heeft de heer E. ten Berge aangegeven zijn bestuursfunctie per 1 juli 2020 neer te leggen vanwege het benodigde tijdsbeslag.

Het bestuur heeft de wens uitgesproken dat zij deze vacatures wil invullen door het aantrekken van twee externe professionele bestuurders met diepgaande kennis op gebied van risicomanagement en beleggingen. Met de vervulling van de vacature door een externe professionele bestuurder denkt het bestuur beter invulling te geven aan:

- de benodigde geschiktheid binnen het bestuur;
- de bevindingen uit het on-site beleggingsonderzoek van DNB;
- de beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds (het 'in control' zijn en blijven).

Het bestuur heeft, na voordracht door het verantwoordingsorgaan, Mevrouw R. van Ewijk aangesteld als bestuurslid namens de werknemersgeleding. Mevrouw R. van Ewijk neemt tevens de rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer op zich. In juli 2020 heeft DNB haar goedkeuring aan deze benoeming verleend.

Het bestuur heeft, in samenspraak met de werkgever, de heer E. Hagen aangesteld als bestuurslid namens de werkgever. De heer E. Hagen neemt tevens de rol van voorzitter beleggingsadviescommissie op zich. In november 2020 heeft DNB haar goedkeuring aan deze benoeming verleend.

Code pensioenfonds

Inleiding

Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfonds (hierna de Code) in werking getreden en verankerd in de pensioenwet. De Code heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfonds te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hierdoor wordt de transparantie op het gebied van goed pensioenfondsbestuur vergroot. De Code bestaat uit een groot aantal normen en gaat uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De Code richt zich op drie functies van goed pensioenfondsbestuur, te weten besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen.

Er is ruimte om af te wijken van de normen, mits de afwijking weloverwogen wordt gedaan.

De diverse normen zijn verweven in het beleid van het pensioenfonds. Het bestuur toetst minimaal jaarlijks (of zoveel eerder als nodig is) in hoeverre het vastgestelde beleid in combinatie met de normen nog passend zijn. Daar waar nodig past het pensioenfonds de invulling aan.

Pas-toe of leg-uit

Ook over boekjaar 2020 heeft het bestuur geëvalueerd in hoeverre het bestuur de Code naleeft en op welke normen het bestuur kan verbeteren. Het bestuur ziet in ieder geval een verdere professionalisering en groei binnen het bestuur, wat bijdraagt aan een daadkrachtig bestuur.

De Code wordt door het pensioenfonds, afgezien van norm 33 (diversiteit), nageleefd. Het niet naleven van norm 33 is ingegeven door het (actuele) deelnemersbestand en heeft de aandacht van het bestuur.

Rapportagenormen

De volgende normen uit de Code kunnen in dit jaarverslag op de volgende plaatsen gevonden worden.

Rapportagenormen	
Norm 5	Pagina 8 (paragraaf 4.2)
Norm 31	Pagina 15 (paragraaf 'Diversiteitsbeleid bestuur en verantwoordingsorgaan')
Norm 33	Pagina 15 (paragraaf 'Diversiteitsbeleid bestuur en verantwoordingsorgaan')
Norm 47	Pagina 16 (paragraaf 'Intern toezicht en verantwoordingsorgaan')
Norm 58	Pagina 5 en 6 (paragraaf 4-6)
Norm 62	Pagina 33 (paragraaf 'Maatschappelijk verantwoord beleggen')
Norm 64	Pagina 14, 20 en 19 (paragrafen 'Code Pensioenfondsen', 'Zelfevaluatie' en 'Gedragscode')
Norm 65	Pagina 20 (paragraaf 'Klachten en geschillenregeling')

Diversiteitsbeleid bestuur en verantwoordingsorgaan

Het pensioenfonds streeft ernaar dat het bestuur en het verantwoordingsorgaan complementair zijn samengesteld en een redelijke afspiegeling zijn van het (actuele) deelnemersbestand. Het pensioenfonds streeft zowel in het bestuur als in het verantwoordingsorgaan naar:

- Een evenwichtige verdeling van vrouwen en mannen; en
- Ten minste één iemand jonger dan 50 jaar

Het pensioenfonds voert een gesloten regeling uit, wat betekent dat de gemiddelde leeftijd stijgt in het pensioenfonds. Gegeven de afspiegeling van het werknemersbestand (97% is man), is een overwegend mannelijk bestuur een evenredige afspiegeling. Indien meerdere kandidaten zich melden voor een vacature, dan wordt eerst gekeken naar geschiktheid. Bij gelijke geschiktheid gaat de voorkeur uit naar een evenredige afspiegeling man/vrouw in het orgaan.

Daarnaast streeft het pensioenfonds ernaar dat het bestuur en het verantwoordingsorgaan complementair (in cultuur, zienswijzen en persoonlijkheden) zijn samengesteld. Het is voor het pensioenfonds van belang dat binnen het bestuur en het verantwoordingsorgaan een open cultuur heerst, waarbinnen voldoende ruimte is voor discussie en waarbinnen bestuurd kan worden ongeacht bijvoorbeeld de achterliggende geleding, geslacht of leeftijd. Bij de benoeming van bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan tracht het pensioenfonds de hiervoor beschreven diversiteit en complementariteit van het bestuur en het verantwoordingsorgaan als geheel te borgen, daarbij lettend op het gedrag en de gewenste competenties van het kandidaat bestuurslid respectievelijk kandidaat lid van het verantwoordingsorgaan.

In 2020 is het bestuur uitgebreid met een vrouwelijke bestuurder, wat de diversiteit in het bestuur bevordert.

Integere bedrijfsvoering

Elk Nederlands pensioenfonds moet maatregelen treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Het beleid van het pensioenfonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt onder meer in:

- het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
- handelen vanuit en borgen van integriteit;

- de soliditeit van het pensioenfonds, waaronder wordt verstaan:
 - het beheersen van financiële risico's; en
 - het beheersen van andere risico's die de soliditeit van het pensioenfonds kunnen aantasten;
- het beheersen van de financiële positie over de lange termijn door jaarlijks een haalbaarheidstoets uit te laten voeren.

Het pensioenfonds kent een Integraal Risico Management (IRM) beleid, waarbinnen zowel de financiële als niet-financiële risico's worden bepaald, beoordeeld en beheerst binnen de vastgestelde risico-tolerantie.

'In het kader van de integere bedrijfsvoering is onder meer in 2020:

- een auditplan voor 2021-2024 opgesteld;
- aangesloten bij de overleggen bij de pensioenuitvoerder Centric om meer zicht te krijgen op de werkzaamheden en controles bij Centric;
- een opzet gemaakt om op regelmatige basis overleg te hebben met de verschillende sleutelfunctiehouders aangevuld met de compliance officer om te inventariseren of verbeteringen mogelijk zijn om de toegevoegde waarde van 2e en 3e lijn voor het pensioenfonds te vergroten.

Het pensioenfonds voert jaarlijks voor 1 juli een haalbaarheidstoets uit. Door middel van deze haalbaarheidstoets toont het pensioenfonds aan dat de verwachte pensioenen de komende zestig jaar voldoen aan de gewekte verwachtingen. Pensioenfondsen moeten aantonen dat zij ook in een slecht-weersituatie aan de verwachtingen kunnen voldoen. Het pensioenfonds heeft in 2020 een haalbaarheidstoets uitgevoerd. Hieruit blijkt dat op lange termijn zowel vanuit de feitelijke financiële positie als vanuit een evenwichtssituatie wordt voldaan aan de ondergrenzen die het bestuur heeft vastgesteld (zie paragraaf 5.4). Toetsing op het premiebeleid en herstelcapaciteit geeft aan dat dit voldoende en haalbaar is.

Intern toezicht en verantwoordingsorgaan

Het bestuur van het pensioenfonds heeft - conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur - veel aandacht voor de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. In de statuten is vastgelegd hoe het bestuur omgaat met zijn rol en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Het pensioenfonds heeft een visitatiecommissie aangesteld (zie ook: *Intern toezicht*). De commissie heeft van het bestuur opdracht gekregen om jaarlijks een integrale visitatie te verrichten. De commissie heeft op 26 mei 2021 haar verslag gepresenteerd en besproken met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Een samenvatting hiervan, alsmede de reactie van het bestuur hierop treft u aan in bijlage 2.

Het pensioenfonds heeft een verantwoordingsorgaan (zie ook: *Verantwoordingsorgaan*). Dit orgaan beoordeelt het handelen van het bestuur conform haar wettelijke taak.

Verslag van het verantwoordingsorgaan

1. Inleiding.

Het vernieuwde Verantwoordingsorgaan van de Stichting Pensioenfonds Yara Nederland is ingesteld op 1 juli 2014. Dit naar aanleiding van de van kracht geworden en reeds aangevulde Wet versterking bestuur pensioenfondsen van 7 augustus 2013. Hiermee heeft het bestuur de bestuursstructuur van het fonds in overeenstemming gebracht met het Governance model Pensioenfondsbestuur. Deze principes zijn erop gericht de kwaliteit, de zorgvuldigheid en de openheid van het pensioenfonds op een hoger plan te brengen.

In dit orgaan zijn op basis van onderlinge getalsverhouding de twee grootste belanghebbende groepen vertegenwoordigd. Te weten, de pensioengerechtigden en de deelnemende werknemers.

2. Bevindingen.

Het verantwoordingsorgaan heeft het oordeel over 2020 gebaseerd op de op OnePlace gedocumenteerde informatie en specifiek die over het jaar 2020. Dat betreft o.a. de notulen van de gehouden bestuurs- en gezamenlijke vergaderingen met het bestuur met bijbehorende vergaderdocumenten. Tevens waren leden van Verantwoordingsorgaan aanwezig bij de voorbereidende (video)vergaderingen met het bestuur over het jaarverslag 2020. Hier waren ook de accountant, certificerend actuaire, leden van de Visitatiecommissie en de Compliance Officer aanwezig.

2.1 Wijze van naleving principes voor Goed Pensioenfondsbestuur.

In het boekjaar 2020 bestond het bestuur uit leden van de belanghebbende groepen: de werkgever, de pensioengerechtigden en de vertegenwoordigers namens de deelnemende werknemers.

2.1.1 Uit de rapportage van de Compliance Officer, de naleving Compliance 2020 blijkt wat betreft:

- Incidenten-en klokkenluidersregeling: Er zijn geen meldingen van incidenten en/of misstanden geweest.
- Onbehoorlijk handelen: Er zijn geen meldingen van onbehoorlijk handelen geweest.
- Fraude: Er zijn geen meldingen geweest en/of signalen ontvangen met betrekking tot fraude.
- Klachten-en geschillenreglement: Er zijn geen klachten geweest.

2.1.2 Nieuwe leden in het bestuur.

Na het vertrek van de werknemersvertegenwoordiger de heer P.J. van der Ploeg, is zijn zetel in het bestuur met instemming van het Verantwoordingsorgaan, ingevuld door een externe bestuurder mevrouw R. van Ewijk. Met de komst van mevrouw R. van Ewijk is de diversiteit van het bestuur meer in lijn gebracht naar richtlijnen van de code Pensioenfondsen. Wat later in het jaar heeft een werkgeversvertegenwoordiger, de heer E. ten Berge zijn zetel overgedragen aan een externe bestuurder de heer E. Hagen.

2.1.3 Inrichting sleutelfunctiehouders naar aanleiding van IORP-II

Door de specifieke kennis en ervaring van mevrouw van Ewijk is zij ook door DNB goedgekeurd als sleutelfunctie houder risicobeheer. De heer M. Vereecken is goedgekeurd voor de sleutelfunctie interne audit. Voor de sleutelfunctie actuarieel is de certificerend actuaire gevraagd en door DNB goedgekeurd.

2.1.4 Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2020 verschillende keren via Teams vergaderd waarvan viermaal met het bestuur.

2.1.5 Visitatiecommissie.

In 2015 is het intern toezicht aangepast. Het bestuur heeft toen gekozen voor een Visitatiecommissie afkomstig uit een externe organisatie. Hierdoor werd een kritisch onafhankelijke commissie gevormd. Het concept rapport van de Visitatiecommissie is met het Verantwoordingsorgaan, het bestuur en de Visitatiecommissie besproken in een gezamenlijke Teams vergadering. De waardevolle bevindingen uit het rapport van de Visitatiecommissie zijn meegenomen in het oordeel.

2.1.6 Beleggingsadviescommissie.

De huidige beleggingsadviescommissie staat onder leiding van de heer E. Hagen. Deze commissie voert het beleggingsplan van het bestuur uit.

2.2 Financiële positie van het Pensioenfonds.

Het bestuur heeft besloten niet te indexeren omdat de toeslagbeleidsdekkingsgraad daarvoor te laag was.

3. Aanbevelingen.

3.1 Het Verantwoordingsorgaan geeft het bestuur het advies om te volharden in het uitvoeren van de waardevolle aanbevelingen van de Visitatiecommissie, Compliance Officer, Actuaris en Accountant.

3.2 Ten aanzien van de communicatie beveelt het Verantwoordingsorgaan het bestuur aan, door te gaan op de ingeslagen weg.

3.3 Het lijkt het Verantwoordingsorgaan raadzaam de prestaties van de pensioenuitvoerder Centric goed te blijven monitoren. Met name ook wegens de te geringe vooruitgang in het verbeteren van de prestaties ten aanzien van de toegezegde pensioenplanner, taant het vertrouwen van het VO in Centric.

4. Oordeel.

Op grond van de bevindingen is het oordeel van het Verantwoordingsorgaan positief over het gevoerde beleid.

Voorzitter verantwoordingsorgaan
Tonny van Hoecke

Secretaris verantwoordingsorgaan
Theo van Duijn

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur bedankt hierbij de leden van het verantwoordingsorgaan voor hun inzet in het afgelopen jaar. Het bestuur zal de open en intensieve samenwerking blijven continueren.

Het bestuur neemt de opmerkingen zoals gebruikelijk ter harte en zal hiermee rekening houden in haar activiteiten. Het bestuur zal het verantwoordingsorgaan hierover op de hoogte houden tijdens de reguliere vergaderingen en informeel overleg.

Geschiktheid

Het pensioenfonds besteedt aandacht aan de benodigde kennis, competenties en professioneel gedrag van bestuursleden, andere (mede)beleidsbepalende personen en leden van andere pensioenfondsorganen.

De manier waarop dit gebeurt, is vastgelegd in de statuten, de governance nota, het geschiktheidsplan en de gedragscode. Het beleid zorgt voor het waarborgen van voldoende kennis, vaardigheden en professioneel gedrag van het bestuur opdat adequate sturing kan worden gegeven aan de processen en werkzaamheden van het pensioenfonds. Het bestuur laat zich - met het oog op specifieke deskundigheid - bijstaan door een adviserend actuaire en zo nodig door andere adviseurs.

Elk pensioenfondsbestuur moet geschikt zijn op alle zeven door DNB geformuleerde geschiktheidsgebieden. De geschiktheidseisen zijn door de pensioenkeuzes meer concreet gemaakt, door deze onder te verdelen in geschiktheidsniveau A, B en E. Alle bestuursleden dienen minimaal te voldoen aan geschiktheidsniveau A. Geschiktheidsniveau B omvat een verdieping en verbreding op inhoudelijk, beleidsmatige en strategische vraagstukken. Geschiktheidsniveau E behelst de kennis vanuit professionele opleiding of ervaring en gedetailleerde kennis van zaken.

Het dagelijks bestuur moet gezamenlijk voldoen aan geschiktheidsniveau B. De leden van de beleggingsadviescommissie (BAC) beschikken over minimaal geschiktheidsniveau B op gebied van Beleggingen, waarbij de voorzitter van de BAC over geschiktheidsniveau E dient te beschikken.

Het bestuur bewaakt de geschiktheid op niveau A respectievelijk voor zover van toepassing niveau B en E. Verder voorziet het bestuur in permanente educatie teneinde het gewenste geschiktheidsniveau te behouden.

In 2020 heeft het bestuur 11 verdiepingssessies gevolgd met de volgende onderwerpen:

- Integraal risicomanagement;
- Vermogensbeheer;
- Rentebeleid en renteafdekking.

Daarnaast heeft een aantal bestuurders de volgende cursussen c.q. seminars bijgewoond:

- Opleiding Integraal Risico Management, Nyenrode;
- Compliance en Integriteit, NCWI;
- Praktijksessie Risicobeheer.

Uit de geschiktheidsmatrix blijkt dat zowel collectief (het bestuur) als individueel op alle zeven geschiktheidsgebieden aan de geschiktheidseisen wordt voldaan.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft in juni 2020 een zelfevaluatie uitgevoerd onder begeleiding van Montae.

Hierin zijn onder andere de volgende zaken aan bod gekomen:

- Versterken van de relatie met het verantwoordingsorgaan;
- Versterken van de cohesie binnen het bestuur;
- Kennis/geschiktheid als collectief en individu;
- Opzet en werking van de governance van het vermogensbeheer en risicomanagement.

Het bestuur heeft een plan van aanpak opgesteld waarin de aanbevelingen uit de zelfevaluatie zijn uitgewerkt in concrete acties en voert dit plan uit.

Naleving wet- en regelgeving

Ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Het bestuur is niet bekend met overtredingen van de wet- en regelgeving. Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

Met ingang van 1 januari 2020 dient de 'Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen' van de Pensioenfederatie (hierna: "De gedragslijn") geïmplementeerd te zijn door pensioenfondsen. Onderdeel van de Gedragslijn is dat getoetst en gerapporteerd wordt in hoeverre het pensioenfonds aan de Gedragslijn voldoet en wordt verantwoording hierover afgelegd in het jaarverslag. Er is getoetst in hoeverre het pensioenfonds in 2020 de Gedragslijn heeft nageleefd. In dit kader is getoetst of de Gedragslijn is geïmplementeerd in de volgende documenten van het pensioenfonds:

- het privacy beleid;
- de privacyverklaring (website)
- de antwoorden van Centric op de namens het pensioenfonds gestelde vragen en
- het reglement klachten-en geschillenregeling.

De conclusie is getrokken dat, nadat een nulmeting en het actualiseren van de documentatie heeft plaatsgevonden het privacy beleid en privacyverklaring van het pensioenfonds voldoet aan het gestelde in de Gedragslijn. Over 2021 zal de effectiviteit nader onderzocht worden.

Gedragscode

De gedragscode is bekend bij alle verbonden personen, waaronder bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en visitatiecommissie, deelnemers administrateur en andere, door het bestuur aangewezen personen. De verbonden personen verklaren jaarlijks schriftelijk aan de compliance officer de gedragscode na te leven. De compliance officer houdt toezicht op de uitvoering en effectiviteit van de gedragscode. Overtredingen van de gedragscode worden gemeld bij de compliance officer. In 2020 zijn geen overtredingen gemeld.

Klachten- en geschillenregeling

Het pensioenfonds heeft een klachten- en geschillenregeling. Eenieder die uit hoofde van de statuten of het pensioenreglement van het pensioenfonds, pensioenaanspraken of pensioenrechten kan ontnemen of meent te kunnen ontnemen jegens het pensioenfonds, kan zich in geval van een klacht of een geschil wenden tot het bestuur van het pensioenfonds. Indien niet volledig aan de klacht tegemoet wordt gekomen, kan het bestuur dit geschil voorleggen aan de Ombudsman Pensioenen of aan de burgerlijke rechter.

De regeling bevat procedurele waarborgen die door het pensioenfonds gevolgd zullen worden ter zake van de afhandeling van de klacht of geschil. Een en ander is vastgelegd in het Klachten- en geschillenreglement. In 2020 zijn geen klachten conform de klachten- en geschillenregeling gemeld.

Incidenten- en klokkenluidersregeling

Het pensioenfonds kent een incidenten en klokkenluidersregeling die een procedure voor interne en externe meldingen van (potentiële) misstanden bevat en de afhandeling daarvan.

De regeling bevat waarborgen voor de bescherming van de verbonden persoon - de klokkenluider - die te goeder trouw melding maakt van (potentiële) misstanden. In 2020 zijn er geen misstanden gemeld.

Beloning

De bestuursleden in dienst van de werkgever (de heer P. Vlaeminck, de heer E. van der Sneppen en de heer M. Zwijs) ontvangen geen vergoeding voor de uitoefening van hun functie. De vergoeding voor de externe bestuursleden (mevrouw R. van Ewijk en de heer E. Hagen) en het gepensioneerd bestuurslid (de heer Vereecken) bedroeg in het verslagjaar in totaal € 40.000,- (2019: €1.200,-). Het advies van de Pensioenfederatie om de bestuurdersbeloning per bestuurslid apart te tonen wordt niet gevolgd aangezien deze vergoeding wordt betaald door de werkgever.

De leden van het verantwoordingsorgaan in dienst van de werkgever ontvangen geen vergoeding van het pensioenfonds voor het uitoefenen van hun functie. Gepensioneerden in het verantwoordingsorgaan ontvangen een maximale vergoeding van € 750,- per jaar. Kosten die in redelijkheid gemaakt worden (bijvoorbeeld reiskosten, kosten bijwonen seminar) worden door de werkgever vergoed.

Toezichthouders

In september 2019 heeft DNB een on-site onderzoek uitgevoerd bij het pensioenfonds. Het onderwerp van het onderzoek was beleggingen en risicobeheer.

De conclusie van DNB was dat het pensioenfonds de beleggingscyclus niet in voldoende mate beheerste en dat in de stappen van de beleggingscyclus tekortkomingen werden vastgesteld. De uitgangspunten (waaronder risicohouding) moesten geconcretiseerd worden en vertaald worden naar het beleid. Het rente- en categoriebeleid diende verder uitgewerkt te worden.

Daarnaast constateerde DNB dat er geen onafhankelijk en adequaat risicobeheer op de beleggingen ingericht was en het pensioenfonds onvoldoende kritisch vermogen toonde, waardoor de governance onvoldoende werkte.

Het bestuur heeft in 2020 een plan van aanpak opgesteld om invulling te geven aan de bevindingen en dit afgestemd met DNB.

Na diverse verdiepingssessies op het gebied van beleggingen en renteafdekking is het strategisch beleggingsbeleid op een aantal punten herijkt. Zo is het rentebeleid en valutabeleid aangescherpt, is de korte termijn risicohouding verder begrensd door versmalde bandbreedtes rondom het vereist eigen vermogen, zijn investment cases opgesteld voor alle beleggingscategorieën waarin belegd wordt, is een geïntegreerde kalender voor het bestuur en de BAC opgesteld en is de beleggingscyclus passend ingericht op basis van de Plan-Do-Check-Act cyclus. Eind 2020 is een aanvang gemaakt met een nieuwe ALM studie welke in maart 2021 is afgerond. Uit deze ALM studie is gebleken dat het huidige beleggingsbeleid, gegeven het herstelplan en de economische veronderstellingen, nog steeds het meest passende is voor het pensioenfonds.

Op het gebied van IRM heeft het bestuur veel aandacht besteed aan de inrichting van de IRM governance binnen het pensioenfonds. Na drie opleidingssessies over risicobeheer in juni/juli 2020 heeft het bestuur een RASCI-matrix opgesteld. In dit overzicht is vastgelegd wie er verantwoordelijk is voor welk proces binnen de interne organisatie van het pensioenfonds. Er is hierbij onderscheid gemaakt tussen de bestuurlijke processen en de uitbestede processen. De proces gebaseerde structuur van de RASCI-matrix is vervolgens als basis gebruikt om het bestaande risico-raamwerk van het pensioenfonds stapsgewijs opnieuw in te richten. Het eigenaarschap van de door het pensioenfonds onderkende risico's is aan bestuursleden gekoppeld.

De rapportages op het gebied van beleggingen en IRM zijn aangepast aan het gewijzigde beleid en op een aantal punten uitgebreid.

Het bestuur heeft maandelijks op basis van een voortgangsrapportage afstemming gehad met DNB. Op 18 februari 2021 heeft DNB vastgesteld dat het plan van aanpak is uitgevoerd en de bevindingen adequaat zijn opgepakt. Het mitigatietraject werd daarmee afgesloten.

5.2 Uitbesteding

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor een beheerste en integere bedrijfsvoering (zie artikel 143 van de Pensioenwet). Om de bedrijfsvoering te kunnen beheersen weegt het bestuur af in hoeverre het bestuur de kennis en kunde heeft voor diverse operationele werkzaamheden. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen kwaliteit, kwantiteit, continuïteit en kosten (risicobeheersing). De vertaling van haar missie, visie en strategie, welke terug te vinden is in de ABTN van het pensioenfonds, naar duidelijke doelstellingen in de uitvoering is hierbij van belang. Het pensioenfonds heeft de volgende doelstellingen op het gebied van de uitvoering:

- Waarborgen continuïteit;
- Constante kwaliteit van de dienstverlening;
- Duidelijke en juiste communicatie;
- Voldoen aan wet- en regelgeving;
- Waarborgen belangen, reputatie en integriteit van de deelnemers en het pensioenfonds.

Uitgangspunt voor de uitbesteding is dat het bestuur van het pensioenfonds primair verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de pensioenovereenkomst zoals die door sociale partners is overeengekomen. Daarbij hoort ook het financieel beheer en het risicomanagement van het pensioenfonds. Door middel van samenwerking met gerenommeerde externe partijen en door gebruik te maken van hun kennis, kunde en technologie worden schaalvoordelen beoogd waardoor het pensioenfonds in staat is een kwalitatief hoogwaardige en kostenefficiënte dienstverlening te verzorgen die ondersteunend is aan de strategie van het pensioenfonds. Tevens is met de uitbesteding aan gerenommeerde externe partijen de continuïteit van de uitvoering beter gewaarborgd.

De operationele werkzaamheden waarvan het bestuur besluit deze niet in eigen beheer te willen uitvoeren, worden uitbesteed. Dit betreft:

- Pensioenbeheer;
- Deelnemersadministratie (incl. deelnemerscommunicatie, planner),
- Uitkeringsadministratie,
- Financiële administratie
- Bestuursondersteuning (incl. website, algemene communicatie);
- Sleutelfunctiehouderschap actuariële sleutelfunctie.

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsbeleid opgesteld vanuit de volgende visie:

- Beleid moet zorgdragen voor kaders ten behoeve van sturing en beheersing van uitvoering;
- Beleid moet bijdragen aan objectivering en transparantie;
- Beleid moet de koppeling met risicomanagement waarborgen;
- Beleid moet bijdragen aan het in control zijn en blijven van het bestuur.

Dit uitbestedingsbeleid is de basis voor het bestuur om de beheersing van uitbesteding gestructureerd en passend binnen de strategie en risicobereidheidsprincipes van het pensioenfonds vorm te geven en op te volgen.

5.3 Communicatiebeleid

Het pensioenfonds wil een betrouwbare en professionele uitvoerder zijn. Het pensioenfonds streeft naar transparantie en toegankelijkheid, met draagvlak bij deelnemers. Dit vraagt om correcte, duidelijke en evenwichtige communicatie. De communicatie van het pensioenfonds richt zich in de eerste plaats op verwachtingsmanagement bij de deelnemers: waar kunnen zij op rekenen en welke onzekerheden kent de pensioenregeling voor hen. Het pensioenfonds zet daarbij eventgerichte communicatie in voor het gevraagde maatwerk in de Wet Pensioencommunicatie.

Het pensioenfonds kent een website: www.pensioenfondsyara.nl. Hierop kunnen de deelnemers algemene informatie vinden over het pensioenfonds, de pensioenregeling en wat de deelnemer zelf moet en kan doen. Daarnaast kunnen actieve deelnemers ook inloggen op een web-based pensioenplanner om inzicht te krijgen in hun pensioengegevens en de pensioenresultaten van hun te maken keuzes.

Het doel is dat deelnemers de aangeboden informatie over hun pensioenregeling actiever gaan gebruiken om hun financiële oude dag zelf goed te regelen. Daarnaast investeert het pensioenfonds in de relatie tussen pensioenfonds en deelnemer door te ontzorgen en transparant te zijn over de keuzes die gemaakt worden over hun pensioen. De communicatie-inspanningen van het pensioenfonds zijn kostenefficiënt en passen bij de omvang van het pensioenfonds. Vanzelfsprekend voldoet het pensioenfonds aan de communicatie-eisen van de Autoriteit Financiële Markten.

Het pensioenfonds beschikt over een communicatiebeleidsplan, wat de langetermijnvisie van het pensioenfonds geeft op het te voeren communicatiebeleid en de uitvoering daarvan. De uitvoering van dit beleid wordt jaarlijks vastgelegd in een uitvoeringsplan communicatie. Het communicatiebeleidsplan werd eind 2020 herijkt voor een nieuwe periode van drie jaar.

De communicatie is in 2020 grotendeels uitgevoerd zoals in het Uitvoeringsplan Communicatie 2020 beschreven, hoewel de spreiding van de E-nieuwsbrieven wel verschoof, onder andere door gewenste aansluiting op nieuws over de pensioenplanner. Door het verzenden van extra nieuwsflitsen is echter nergens een 'gat' in de communicatie ontstaan. De UPO verzending is uitgelopen, naar september 2020. Dit viel nog wel binnen de wettelijke termijnen. Vanwege de Covid19 pandemie is bovendien de vergadering van de belangenvereniging afgelast en heeft het pensioenfonds daar helaas geen presentatie kunnen geven voor gepensioneerden. Vanwege het succes van de verjaardagskaarten voor 57-plussers, zijn deze kaarten begin 2020 geactualiseerd en bijgedrukt zodat de actie kan worden voortgezet. De campagne 'afstemmen op je AOW-leeftijd' is dit jaar niet herhaald, wel is er rond de verzending van het UPO aandacht gegeven aan de nieuwe uitzichtpensioenen. Het uitzichtpensioen is het pensioen waar je naar toe groeit in een neutraal, positief en negatief scenario. Het jaarbericht is eind augustus op de website gepubliceerd, aangekondigd in een extra nieuwsflits en in papieren vorm naar de pensioengerechtigden gestuurd. Voor 2020 waren twee polls gepland. De eerste poll is in juli verwerkt in het artikel over het UPO en de tweede poll is omgezet in een pensioenquiz in de E-nieuwsbrief van november. De quiz werd ingevuld door 45 abonnees, die het op drie personen na een leuk/zinvol initiatief vonden.

Vanwege het verlies van het abonneebestand bij overgang van Buck naar Centric, is in december 2019 opnieuw uitgevraagd welke gepensioneerden graag het Jaarbericht en Nieuwsoverzicht op papier willen blijven ontvangen. Het abonneebestand voor papieren communicatie is daarmee teruggekomen op vergelijkbaar niveau van circa 350 gepensioneerden. Bij hen viel in augustus het Jaarbericht en in december het nieuwsoverzicht 2020 op de mat.

De E-nieuwsbrief boekte ook in 2020 zeer goede resultaten. Het aantal E-nieuwsbrief abonnees steeg van 996 naar 1.053. De E-nieuwsbrief werd in 2020 ongeveer even goed gelezen als vorig jaar. Het gemiddelde openingspercentage steeg van 61% naar 62% en het gemiddelde doorklikpercentage daalde van 46% naar 42%. Beide percentages zijn zeer hoog voor een E-nieuwsbrief in de non-profitsector, waar gemiddeld slechts een openingspercentage van 30% en een doorklikpercentage van 4% worden gehaald.

De website werd 9.374 keer bezocht in 2020, iets minder vaak dan in 2019 (8.470). Bezoekersaantallen zijn vooral hoog vlak na het verzenden van de E-nieuwsbrieven. De pensioenplanner was met 1.894 bezoekers de meest bezochte pagina van de website. Een groot deel daarvan klikt niet door naar de inlogpagina van de planner, vermoedelijk omdat het werknemers betreft die hier ontdekken dat de planner niet voor hen van toepassing is. In totaal werd de inlogpagina van de planner in 2020 (tot en met november) bezocht

door 1.029 unieke bezoekers vanuit een van de websitepagina's van het pensioenfonds. Andere populaire pagina's zijn Over ons (met de bestuurssamenstelling, 1.094 hits) en Downloads (949 hits, 639 downloads). Vooral het pensioenreglement (158 keer) en de jaarverslagen worden veel gedownload.

Ook in 2020 was het Pensioenakkoord een belangrijk thema. Nadat in 2019 werd vastgesteld dat er behoefte is aan informatie over de ontwikkelingen, is het nu een terugkerend onderwerp in de E-nieuwsbrieven. Daarbij lag de focus op de rationale, de overheidsplanning en de veranderingen in grote lijnen, zodat het Yara pensioen voor de deelnemers in de juiste context werd geplaatst. Eind maart verstuurden wij via een extra nieuwsflits een infographic over Covid-19 en pensioen. Dit om eventuele zorgen als gevolg van Covid-19 weg te nemen over onder andere de verzekering van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid. Daarnaast werd een lijst vragen en antwoorden over Covid-19 gepubliceerd. Op de website kreeg deze informatie tijdelijk een prominente plaats. Deze nieuwsflits werd door ruim 70% van de abonnees geopend en bijna 60% klikte door naar de infographic op de website. De invloed van de pandemie op de financiële resultaten van het pensioenfonds werd benoemd in de maandelijkse dekkingsgraad updates. In 2020 heeft het pensioenfonds ten slotte ook extra aandacht gegeven aan pensioen en wonen in België, een voor veel deelnemers zeer relevant thema.

5.4 Risicohouding (korte en lange termijn)

De risicohouding van het pensioenfonds is de mate waarin het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds de beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds. Dit wordt afgesproken met sociale partners en teruggekoppeld naar het verantwoordingsorgaan. De risicohouding van het pensioenfonds komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets.

Het bestuur heeft in afstemming met sociale partners gekozen voor de volgende grenzen op lange termijn:

Een gemiddeld pensioenresultaat van 90%.

Een maximale afwijking van 20% in een slecht-weer-scenario

Gedurende het boekjaar heeft het bestuur de korte termijn risicohouding strakker gedefinieerd binnen de kaders zoals afgesproken met sociale partners. De risicohouding op korte termijn is gekoppeld aan de bandbreedtes rondom strategische normgewichten van de beleggingscategorieën en de economische ontwikkelingen (met name op het niveau rente). Dit resulteert in een totale bandbreedte om het vereist eigen vermogen (120,3% bij aanvang haalbaarheidstoets) per 1 januari 2015 van:

- 2,5%-punt onder het vereist eigen vermogen, oftewel een ondergrens van 117,8%;
- 3%-punt boven het vereist eigen vermogen, oftewel een bovengrens van 123,3%.

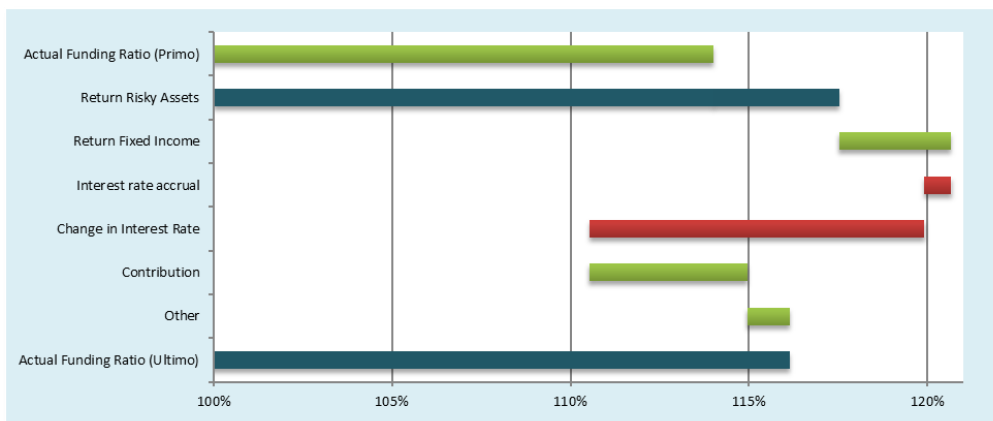
5.5 Financiële paragraaf

Samenvatting

In het boekjaar is de actuele dekkingsgraad gestegen van 114,0% naar 116,1%. De goede resultaten op de beleggingsportefeuille werden nagenoeg tenietgedaan door de negatieve impact van de dalende rente op de verplichtingen.

Zie hieronder de effecten op de actuele dekkingsgraad:

effecten op actuele dekkingsgraad 2020

Premiebeleid

De af te dragen premie betreft de gedempte kostendeekkende premie die wordt getoetst aan de (ongedempte) kostendeekkende premie. Onder deze (ongedempte) kostendeekkende premie wordt verstaan:

- De premie die actuarieel benodigd is in verband met de pensioenverplichtingen;
- De opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, zoals bedoeld in artikel 132 van de Pensioenwet;
- De opslag die nodig is voor de uitvoeringskosten van het pensioenfonds;
- Het saldo van de mutaties van de voorziening Aanvullend Arbeidsongeschiktheidspensioen (AAOP) in enig jaar door nieuwe toekenningen AAOP en door reactivering (niet zijnde overlijdensgevallen).

Ingaande 2016 geldt een demping op de kostendeekkende premie, behoudens het saldo van de mutaties van de voorziening AAOP, met de volgende maatregelen:

- De te gebruiken discontovoet is de uitkomst van:
 - de wettelijk toegestane maximaal gedefinieerde parameters passend bij de beleggingsmix van het pensioenfonds;
 - een afslag voor de afgesproken maatstaven voor toeslagverlening (prijsinflatie voor gewezen deelnemers, aanspraak- en pensioengerechtigden en looninflatie voor de actieve deelnemers).
 - De afslag voor toeslagverlening die in de discontovoet is verwerkt, leidt tot een opslag op de premie. In de gedempte kostendeekkende premie hoeft in beginsel niet ook nog een opslag voor de instandhouding van het vereist eigen vermogen te worden meegenomen. Alleen als de opslag op de premie voor toeslagverlening lager is dan de opslag die nodig is voor de instandhouding van het vereist eigen vermogen, dan moet de laatstgenoemde opslag worden aangehouden. De opslag op de premie voor toeslagverlening vervalt dan.
- De discontovoet is vastgesteld per 1 oktober 2015 op 2,3% en zal van toepassing zijn voor de periode 2016-2020, tenzij dwingende redenen een aanpassing vergen; De discontovoet wordt jaarlijks getoetst of deze nog toereikend is. Dit is laatst gebeurd in 2020.

In 2021 is de discontovoet voor de periode 2021-2025 vastgesteld op 1,3%. Deze aanpassing tezamen met de daling van de nieuwe rendementsparameters uit het advies van de Commissie Parameters leidt er toe dat de gedempte kostendekkende premie van 26,8% van de pensioengrondslag zal stijgen naar circa 34,7% van de pensioengrondslag.

Afhankelijk van de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds kan naast de gedempte kostendekkende pensioenpremie een additionele premie worden geheven of een premiekorting worden verleend.

Indien de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds ultimo boekjaar lager is dan 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad, zal een additionele werkgeversbijdrage in rekening worden gebracht van:

- a. Het positieve verschil tussen 107% en de toeslagbeleidsdekkingsgraad ultimo boekjaar voor bijstorting ten opzichte van de VPV ultimo boekjaar én
- b. 1/10 van het verschil tussen 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad en de toeslagbeleidsdekkingsgraad die minimaal op 107% wordt gesteld ingeval deze lager is.

Ultimo 2020 bedroeg de toeslagbeleidsdekkingsgraad 103,4%. Hierdoor is een additionele werkgeversbijdrage verschuldigd ad € 25.171.000,-. Dit bedrag is op de balans per 31 december 2020 onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Indien de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds ultimo boekjaar hoger is dan de premiekortingsgrens, zal korting op de premie of zelfs premierestitutie worden verleend. De korting op de premie bedraagt de middelen boven de premiekortingsgrens, maar maximaal een-vijfde van de middelen boven de voor dat jaar vastgestelde bovengrens voor maximale toeslagverlening (2020: 122,0%).

Premiekorting en premierestitutie is alleen mogelijk als de voorwaardelijke toeslagen zowel met betrekking tot de voorgaande tien jaar zijn verleend, als ook in de toekomst kunnen worden verleend, met inbegrip van de inhaalindexatie uit 2000 en 2001.

Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds vindt transparantie ten aanzien van uitbesteding belangrijk. De opslag voor de kostenvoorziening is door het bestuur het afgelopen kalenderjaar geëvalueerd. Hierbij veronderstelt het bestuur dat het pensioenfonds bij het wegvallen van de werkgever niet zelfstandig zal blijven voortbestaan, maar zal worden geliquideerd binnen een tijdsbestek van 2 jaar. Uit deze evaluatie heeft het bestuur geconcludeerd dat de opslag toereikend is en geen aanpassing behoeft.

Administratieve uitvoeringskosten

De werkgever heeft zich verbonden om alle kosten samenhangend met de administratie van het pensioenfonds voor haar rekening te nemen.

	2020 EUR 000	2019 EUR 000
Personeelskosten toe te rekenen aan het pensioenfonds	112	97
Bestuurdersbeloning	40	1
Administratiekosten *	349	395
Advieskosten **	842	569
Lidmaatschappen	11	11
Kosten van AFM en DNB	38	33
Overige kosten	28	25
Totaal uitvoeringskosten	1.420	1.131

* Van de administratiekosten ad € 349.000,- heeft een bedrag van € 52.475,- betrekking op KPMG Accountants N.V. (2019: KPMG Accountants N.V. € 42.850,-). Naast het onderzoek naar de jaarrekening en jaarstaten is er geen samenloop met andere dienstverlening door KPMG.

** In de advieskosten zijn de advieskosten van vermogensbeheer inbegrepen.

De stijging van de administratieve uitvoeringskosten is met name veroorzaakt door hogere advieskosten met betrekking tot de opvolging van het on-site onderzoek van DNB.

	2020	2019
In Euro's per deelnemer	811	631

Vermogensbeheerkosten

De vermogensbeheerkosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Vermogens- beheerkosten EUR 000 2020	Vermogens- beheerkosten EUR 000 2019	Transactie- kosten EUR 000 2020	Transactie- kosten EUR 000 2019
Beheerkosten	1.569	1.708	0	0
Transactiekosten	0	0	605	447
Bewaarloon	0	0	0	0
Kosten opgenomen in de jaarrekening	1.569	1.708	605	447
In % van het beheerd vermogen	0,25%	0,30%	0,10%	0,08%

Herverzekeringsovereenkomst

Per 1 januari 2015 heeft het bestuur een gewijzigde herverzekeringsovereenkomst met Delta Lloyd (thans Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V.) afgesloten. Het pensioenfonds heeft de risico's van overlijden (van de actieve deelnemers) en arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Bij bepaling van de risicokapitalen bij overlijden wordt rekening gehouden met een rekenrente van 2,5% en een eigen behoud van € 100.000,-.

Op basis van deze herverzekeringsovereenkomst heeft het pensioenfonds contractueel recht op een winstdeling op technische grondslagen. De technische winstdeling vindt plaats over een 5-jarige periode. Aan het eind van de 5-jarige periode wordt het saldo van de resultaten op technische grondslagen over die 5-jarige periode bepaald en na een wachtperiode van 2 jaar uitgekeerd. Een positief saldo komt voor 25% beschikbaar aan het pensioenfonds. Het overige deel is beschikbaar voor de verzekeraar. Een negatief saldo komt volledig voor rekening van de verzekeraar. Het technisch resultaat over de periode 1 januari 2015 tot en met 31 december 2020 is voorlopig bepaald op een positief saldo van € 227.000,-, hier komt 25%, ofwel € 57.000,- toe aan het pensioenfonds. Dit bedrag is als vordering opgenomen op de balans. Dit bedrag wordt op 1 januari 2022 uitgekeerd, mocht in 2021 niemand van de op dit moment aanwezige zieken volledig arbeidsongeschikt worden of overlijden.

Vanaf 1 januari 2020 is een nieuwe driejarig contract afgesloten met ElipsLife voor de navolgende herverzekeringen:

Overlijdensrisico:

- Hierbij hanteert het pensioenfonds voor het overlijdensrisico een eigen behoud van € 100.000,- op het risicokapitaal per actieve

- deelnemer;
- De herverzekering van het overlijdensrisico is inclusief winstdeling in poolverband.

Arbeidsongeschiktheidsrisico (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid):

- Hierbij hanteert het pensioenfonds voor het arbeidsongeschiktheidsrisico een eigen behoud van € 100.000,- op het risicokapitaal per actieve deelnemer.

De poolwinstdeling bestaat uit éénjarige winstaanden gedurende het contract. Dat betekent dat na elk jaar een eventuele winstuitkering wordt gedaan. De poolwinstdeling geldt alleen over het overlijdensrisico. Het winstaandeel bedraagt 80% van het winstsaldo. Het winstsaldo wordt bepaald als 80% van de bruto premie minus de geclaimde schades. Hierbij wordt de uitkering per deelnemer voor maximaal € 1.000.000,- meegenomen. Verliëssaldo's worden niet overgedragen naar volgende jaren. De poolwinst ligt naar verwachting tussen de 15% en 30%. In de pool worden de risico's gedeeld met de in Nederland en België gevestigde fondsen en ondernemingen.

5.6 Financiële positie en herstelplan (nFTK)

In 2020 hebben de beleidsdekkingsgraad, toeslagbeleidsdekkingsgraad, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Hierbij wordt in de berekening de eventuele bijstorting van de werkgever per ultimo kalenderjaar meegenomen. Per 31 december 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 104,0%.

In onderstaande tabel is de toestandkoming van de beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 weergegeven:

Feitelijke (actuele) dekkingsgraad per	
Januari 2020	109,3%
Februari 2020	103,2%
Maart 2020	95,3%
April 2020	97,5%
Mei 2020	99,4%
Juni 2020	100,6%
Juli 2020	101,7%
Augustus 2020	105,4%
September 2020	105,1%
Oktober 2020	104,1%
November 2020	110,0%
December 2020	116,1%
Beleidsdekkingsgraad (gemiddelde)	104,0%

Toeslagbeleidsdekkingsgraad

Voor de berekening van de toeslagbeleidsdekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad, exclusief de bijstortingsverplichting van de werkgever, gecorrigeerd met de bestemmingsreserve AAOP ten bedrage van € 1.462.000,-. Daardoor komt de toeslagbeleidsdekkingsgraad per ultimo 2020 uit op 103,4%.

Minimaal vereist eigen vermogen

De Pensioenwet bepaalt dat fondsen dienen te beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen. Het minimaal vereist eigen vermogen is bedoeld voor algemene risico's. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt per 31 december 2020 105%.

Vereist eigen vermogen

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is gedefinieerd als het eigen vermogen waarbij met 97,5% zekerheid het pensioenfonds over een periode van één jaar tenminste over waarden beschikt ter hoogte van de voorziening pensioenverplichting (VPV).

Het vereist eigen vermogen aan het eind van het boekjaar is als volgt samengesteld:

Risico-categorie	Strategisch EUR 000	Strategisch	Feitelijk EUR 000	Feitelijk
S1 Renterisico	3.115	0,5%	3.196	0,6%
S2 Zakelijke waarden	80.550	14,0%	89.152	15,5%
S3 Valutarisico	15.041	2,6%	15.893	2,8%
S5 Kredietrisico	45.007	7,8%	36.787	6,4%
S6 Verzekeringstechnisch risico	16.367	2,9%	16.367	2,9%
S10 Actief beheer risico	2.121	0,4%	2.035	0,4%
Diversificatie (correlatie-effect)	(48.357)	-8,5%	(47.509)	-8,4%
Totaal vereist eigen vermogen	113.844	19.9%	115.922	20,2%

Het pensioenfonds maakt gebruik van het standaardmodel van DNB. Het standaardmodel van DNB is uitgewerkt in de Regeling Pensioenwet, alsmede verder toegelicht in het Open Boek van DNB.

Voor de toetsing van de financiële positie wordt het VEV ultimo 2020 vastgesteld op het VEV volgens de strategische beleggingsmix.

Herstelplan

Per 1 januari 2021 lag de beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen. Omdat er sprake is van een reservetekort was het pensioenfonds verplicht een herstelplan in te dienen bij DNB.

Het pensioenfonds heeft op 18 maart 2021 het herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan heeft het pensioenfonds aangegeven dat de premie inclusief de bijstortingsverplichting van de werkgever zoals overeengekomen in de uitvoeringsovereenkomst wordt ingezet om binnen de gestelde termijn het vereist eigen vermogen te behalen. Hieruit blijkt dat het vermogen van het pensioenfonds binnen de maximum gestelde termijn van 11 jaar boven het Vereist Eigen Vermogen uitkomt. In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken meegenomen. De financieringsafspraken met werkgever zijn dusdanig dat korten van pensioenaanspraken op het moment niet mogelijk is. DNB heeft op 19 mei 2021 haar instemmingsbeschikking afgegeven.

Jaar	Verwachte actuele DG volgens herstelplan Per ultimo jaar	Werkelijke actuele DG Per ultimo jaar
2019	114,5%	114,0%
2020	115,6%	116,1%
2021	118,0%	
2022	118,6%	
2023	119,2%	
2024	119,8%	
2025	120,3%	
2026	120,8%	
2027	121,3%	
2028	121,9%	
2029	122,6%	
2030	123,2%	

5.7 Beleggingsparagraaf

Ontwikkelingen financiële markten

In alle opzichten was 2020 een bijzonder jaar, waarbij Corona zorgde voor grote onrust op financiële markten. Aandelen maakten met name in februari en maart een scherpe val, waarbij koersen gemiddeld met 30% daalden. Risico-opslagen op kredietobligaties liepen in het eerste kwartaal fors op, maar door het snelle en omvangrijke ingrijpen van overheden en centrale banken bleven faillissementen beperkt en was er een sterk herstel vanaf het tweede kwartaal.

Ook na de tweede golf van besmettingen bleven rendementen gemiddeld stijgen, maar waren er grote verschillen in de markt. Door wereldwijde lockdowns kwamen hele sectoren stil te liggen. Sectoren als energie, financials en vastgoed werden relatief harder geraakt en herstelden ook veel minder, terwijl sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen profiteerden van sterke consumentenbestedingen en de versnelde digitaliseringstrend.

Positief nieuws over vaccins zorgde voor verdere opleving van de markt in het vierde kwartaal. In december begonnen de eerste landen met een grootschalig vaccinatieprogramma.

Per saldo werden negatieve rendementen van het eerste kwartaal nog voor het einde van het jaar goedgemaakt, maar bleef onzekerheid in de markt aanhouden, als gevolg van onduidelijkheid over de lange termijn impact van Covid-19 en de werkelijke economische schade.

Wat niet herstelde is de rente, die in het eerste kwartaal daalde naar een historisch laag niveau en vervolgens zijwaarts bewoog. Het opkopen van staats- en bedrijfsobligaties door centrale banken zorgde voor een aanhoudende neerwaartse druk op de rente. De Duitse 10-jaarsrente daalde van -0,19% naar -0,57%. Obligatiecategorieën kenden hierdoor ook een bijzonder goed jaar, maar gedaalde rente zorgde ook voor een forse stijging in de waarde van pensioenverplichtingen.

De coronacrisis was een deflatoire schok waardoor de inflatie per saldo laag bleef. De euro steeg met circa 9% ten opzichte van de dollar en ook ten opzichte van het Britse pond nam de euro in waarde toe.

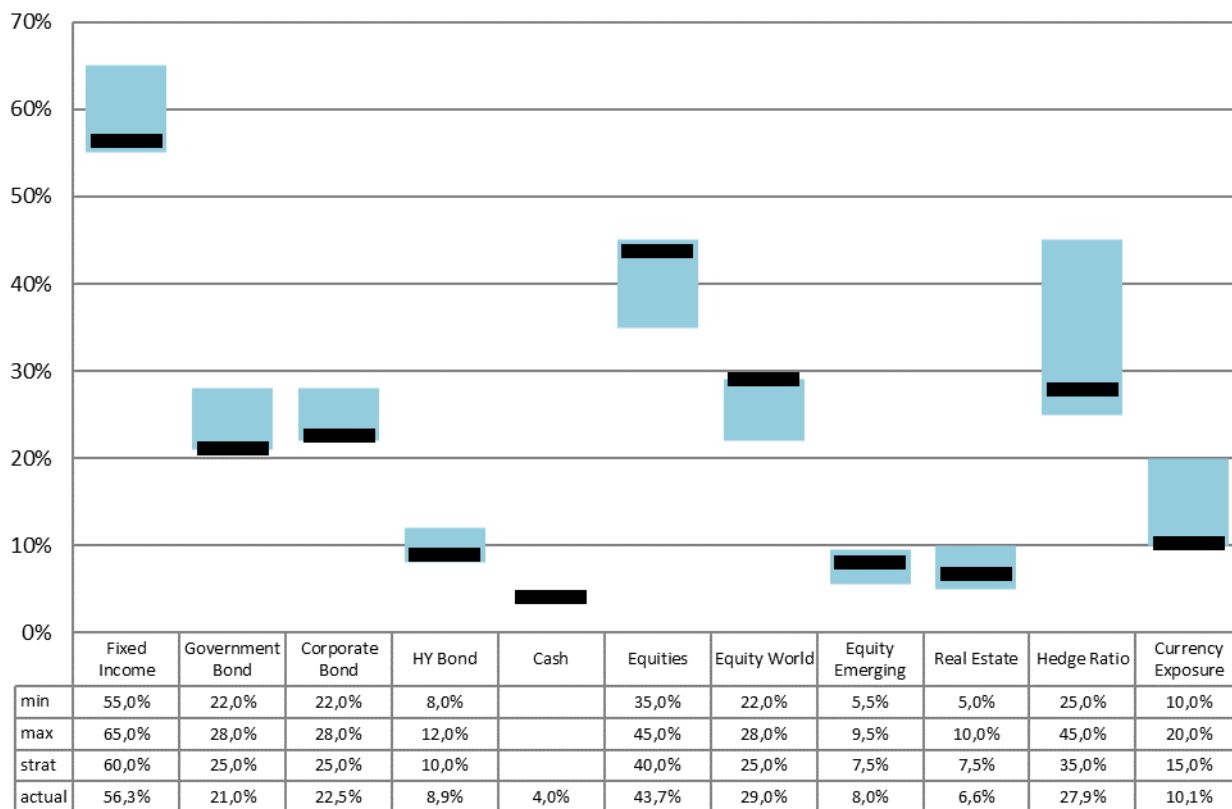
De coronapandemie overschaduwde andere belangrijke gebeurtenissen in 2020: na een spannende verkiezingsstrijd in Amerika, met enige tijd ook onzekerheid over de reactie van de zittende president, bracht de definitieve overwinning van Biden extra opleving op financiële markten.

De onderhandelingen over een nieuwe handelsdeal tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU verliepen stroef, maar op de valreep werd een handelsakkoord overeengekomen. Verder stond de relatie tussen de Verenigde Staten en China onder druk.

Portefeuille invulling

Het pensioenfonds belegt in diverse beleggingscategorieën waarbij het beheer is uitbesteed aan externe vermogensbeheerders. In onderstaande tabel is een overzicht van de beleggingscategorieën opgenomen waarin het pensioenfonds belegt, met bijbehorend gewicht in de portefeuille.

Overzicht actuele versus strategische asset verdeling 31-12-2020

In februari 2021 heeft het pensioenfonds een deel van haar aandelen portefeuille verkocht en belegd in obligaties, waarmee de totale portefeuille meer in lijn is met de strategische normgewichten.

Beleggingsresultaat 2020

De verdeling van de beleggingsmix, alsmede de behaalde resultaten over 2019 zijn opgenomen in het volgende overzicht:

Portefeuille 2020	ISIN	Rendement 2020	Benchmark 2020	Gehanteerde Benchmark
Obligaties				
Nationale Nederlanden				
Collateralized Bond Fund	NL0010489316	1,63%	1,90%	iBoxx € Collateralized
Sovereign Bond Fund	NL0001130481	3,15%	4,14%	iBoxx € Sovereigns & Sub-Sovereigns Index
Sovereign LT Bond Fund	NL0001130499	5,44%	6,34%	iBoxx € Sub & Sovereign 5+ ex BBB Index
Sovereign XLT Bond Fund	NL0010489365	11,64%	12,01%	Bloomberg Barclays Euro Governments 15+ AA- and above index
Green Bond Fund	LU1365052627	4,76%	4,82%	Bloomberg Barclays MSCI Euro Green Bond Index
Pimco				
Global High Yield Bond Fund	IE00B2R34Y72	2,54%	3,92%	BOFA ML BB-B Developed Markets
Kempen				
(Lux) Euro Credit Fund I	LU0630255346	3,92%	2,70%	iBoxx Euro Corporate Index
Aandelen				
Vanguard				
World SRI fund	IE00BDZYMK13	14,18%	12,48%	FTSE Developed Index Hedged
Emerging Market Stock Index Fund	IE0031786142	8,23%	8,54%	MSCI EM Daily Net TR EUR
Kempen				
Global High Dividend Fund	NL0006089229	-20,22%	-4,64%	MSCI World Total Return index Net
Vastgoed				
Kempen				
European Property Fund	NL0009296649	-7,47%	-10,70%	FTSE EPRA/NAREIT Developed Euro Index
BNP				
Real Estate Value Add Europe		-2,04%	n.v.t.	
Altera				
Altera Winkels portefeuille		-5,71%	-4,30%	IPD Netherlands Retail
Altera Woningen portefeuille		8,82%	8,30%	IPD Netherlands Residential
Totaal		6,32%	5,64%	

Het gezamenlijk rendement van de vermogensbeheerders komt over 2020 uit op 6,32%, ten opzichte van een rendement van 5,64% van de totale benchmark.

Terugblik op beleggingen 2020

2020 was een hectisch beleggingsjaar vanwege de coronapandemie. Desalniettemin kon het jaar positief afgesloten worden. Het gezamenlijk rendement van de vermogensbeheerders komt over 2020 uit op 6,32%, hetgeen 0,68% hoger is dan de gehanteerde

benchmark (5,64%). Gedurende het jaar is afscheid genomen van het Global High Dividend Fund van Kempen. Het fonds voldeed niet aan de doelstelling om juist in perioden van stress te fungeren als diversificatie instrument, maar deed het integendeel in de coronacrisis nog veel slechter dan andere aandelenfondsen. Daarom is besloten het belang in dit fonds te verkopen en dit bedrag toe te voegen aan het reeds bestaande belang in het breder gespreide World SRI Fund van Vanguard.

Terugblik op beleggingsbeleid 2020

Het pensioenfonds voert een beleid met als doelstelling om de toevertrouwde middelen zo goed mogelijk te beleggen. Hierbij spelen veiligheid, kwaliteit en risicodiversificatie een belangrijke rol. Het beleggingsbeleid is gebaseerd op een Asset Liability Management (ALM) studie die werd uitgevoerd in 2017 en waarin onderzoek is gedaan naar de optimale afstemming van de beleggingen ten opzichte van de lange termijn pensioenverplichtingen. Begin 2021 is een nieuwe ALM-studie uitgevoerd.

In 2020 is opvolging gegeven aan de aanbevelingen die voortvloeiden uit het onderzoek van DNB naar het beleggingsbeleid en het risicomanagement bij het pensioenfonds. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanscherpingen van het beleid en de vastlegging daarvan, alsook tot doorontwikkeling van de rapportages die dienen tot monitoring van dat beleid. In 2021 zal in het verlengde van de ALM-studie nog het beleid ten aanzien van de renteafdekking worden aangescherpt alsook de uitvoering daarvan.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds hecht veel waarde aan mensenrechten, milieu en duurzaamheid en belegt daarom het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier.

De activiteiten van het pensioenfonds op het gebied van duurzaamheid en behoorlijk bestuur vormen voor het pensioenfonds geen doel op zichzelf, maar zijn randvoorwaardelijk. Uitvoering van het beleid van het pensioenfonds op deze gebieden wordt steeds getoetst aan zijn primaire verantwoordelijkheid om een optimaal rendement te genereren in het belang van de belanghebbenden bij het pensioenfonds. Binnen de restricties van deze financiële doelstelling streeft het pensioenfonds naar het behalen van een maatschappelijk rendement (duurzaamheid). In 2019 is in navolging van het IMVB convenant het ESG-beleid van het pensioenfonds vormgegeven en dit is in 2020 gecontinueerd. In 2021 zal een evaluatie van het ESG-beleid plaatsvinden.

De uitgangspunten voor ESG binnen het beleggingsbeleid zijn als volgt gedefinieerd:

1. De primaire doelstelling van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is het behalen van een financieel rendement in lijn met de ambitie. Daarnaast wil het pensioenfonds een goed maatschappelijk rendement behalen, daar waar mogelijk.
2. Het pensioenfonds heeft de visie dat bedrijven met een goede ESG score, beter kunnen renderen dan bedrijven die minder scoren. Dus wil het pensioenfonds – voor zover mogelijk – investeren in beleggingen met een goede ESG-score. Hierbij wil het pensioenfonds zoveel mogelijk vast houden aan het beleggen in lijn met een index (“passieve benadering van de beleggingen”).
3. Indien een potentieel goede (financieel gezien) investering een slechte ESG-score heeft dan zal het pensioenfonds op zoek gaan naar een alternatief met een betere ESG score.
4. Yara International ASA heeft “geen honger” als ESG thema aangeduid. Het pensioenfonds geeft initieel de voorkeur aan een brede ESG-benadering in plaats van de selectie van één of meerdere specifieke thema’s. Mogelijk dat op termijn een meer thematische aanpak zal worden gekozen.
5. Het pensioenfonds vindt het belangrijk dat haar vermogensbeheerders de dialoog aangaan met onderliggende bedrijven, om ze te laten bewegen. Dit is een kans om een maatschappelijke bijdrage te leveren en dus heeft het pensioenfonds de voorkeur voor relaties die hier op een goede manier invulling aan kunnen geven.
6. Het pensioenfonds voert een uitsluitingenbeleid, waarbij wordt aangesloten bij de uitsluitingen zoals omschreven in de United Nations Global Compact principles. Dit geeft de minimum voorwaarden (vanuit het Convenant) waar bedrijven aan moeten voldoen om als investering te worden gezien. Het pensioenfonds wil geen additionele specifieke sectoren en/of bedrijven uitsluiten. Daarnaast geldt specifiek voor vastgoed dat hier enkel investeringen plaatsvinden in lijn met GRESB (ESG benchmark).

5.8 Pensioenparagraaf

Karakterisering pensioenregeling

Algemeen

Alle werknemers die voor 1 augustus 2014 in dienst waren van de werkgever en die de leeftijd van 21 jaar bereiken zijn als deelnemer in de pensioenregeling opgenomen. Voor alle deelnemers wordt een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen verzekerd.

- Vaststelling van het pensioen vindt plaats volgens het zogenaamde "middelloonsysteem". De pensioenleeftijd is 68 jaar met de mogelijkheid tot vervroegde pensionering vanaf 60 jaar.
- Het opbouwpercentage van de middelloonregeling is 1,875% per jaar tot een salarissgrens van € 110.111,-.
- De franchise bedraagt € 14.167,- per jaar in 2020.

Toeslagverlening

De opgebouwde pensioenaanspraken voor actieve deelnemers worden voorwaardelijk geïndexeerd o.b.v. de Yara Sluiskil CAO-loonindex.

De ingegane en premievrije pensioenen worden voorwaardelijk geïndexeerd o.b.v. het prijsindexcijfer van alle huishoudens over de maand oktober t.o.v. de maand oktober vorig jaar, zoals gepubliceerd door het CBS.

De toekenning van de toeslagverlening is voorwaardelijk; er is geen recht op deze aanpassing. Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd zal kunnen worden.

Het ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen wordt onvoorwaardelijk geïndexeerd o.b.v. de Yara Sluiskil CAO-loonindex.

Voor de berekening van de toeslagbeleidsdekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad gecorrigeerd met de bestemmingsreserve AAOP ten bedrage van € 1.462.000,- (2019: € 1.302.000,-).

Afhankelijk van de toeslagbeleidsdekkingsgraad ultimo boekjaar, wordt er gekeken in hoeverre er ruimte is voor de voorwaardelijke indexatie. Hierbij hanteert het bestuur het volgende beleid:

Toeslagbeleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
Lager dan 110%	Nihil
Tussen 110% en bovengrens	Toeslagverlening naar rato
Boven bovengrens	Volledige toeslagverlening + eventueel inhaaltoeslagen

Ultimo 2020 bevond de toeslagbeleidsdekkingsgraad zich op 103,4%. Als gevolg hiervan heeft het bestuur in haar vergadering van 28 januari 2021 besloten geen indexatie te verlenen.

Overzicht niet-verleende netto indexaties 2000-2020:

Jaar	Actieven		Gewezen deelnemers, partners en pensioengerechtigden	
	Per jaar	Cumulatief	Per jaar	Cumulatief
2000	0,00%	0,00%	1,14%	1,14%
2001	0,00%	0,00%	4,05%	5,19%
2010	2,00%	2,00%	1,57%	6,76%
2011	2,25%	4,25%	2,63%	9,39%
2012	1,03%	5,28%	1,31%	10,70%
2014	1,71%	6,99%	0,72%	11,42%
2015	2,00%	8,99%	0,63%	12,05%
2016	1,50%	10,49%	0,42%	12,47%
2017	0,73%	11,22%	0,48%	12,95%
2018	1,03%	12,25%	0,79%	13,74%
2019	2,75%	15,00%	2,72%	16,46%
2020	(*) 2,60%	17,60%	(*) 1,22%	17,68%

* Deze niet verleende toeslag vloeit voort uit de tijdens de bestuursvergadering van 28 januari 2021 vastgestelde toeslag.

De niet-verleende indexatie over 2000 en 2001 is enkel van toepassing voor gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen partners die destijds onder pensioenregeling 1A vielen. De niet-verleende indexatie over 2000 en 2001 verjaren niet. Andere niet-verleende indexaties verjaren na 10 jaar. In 2020 is de niet verleende indexatie over 2009 verjaard.

5.9 Actuariële Paragraaf

Technische analyse 2020	EUR 000
Wijziging rentetermijnstructuur	-59.179
Benodigde intrest risico fonds	1.736
Directe beleggingsopbrengsten	5.493
Indirecte beleggingsopbrengsten	35.983
Kosten vermogensbeheer	-2.174
Resultaat op beleggingsopbrengsten	-18.141
Pensioenopbouw/-premie risico fonds	-11.567
Ontvangen bijdragen (regulier)	8.385
Ontvangen aanvullende storting werkgever	25.171
Risico herverzekering	-261
Dekking toekomstige kosten in premie	-233
Risico koopsom arbeidsongeschiktheid	-195
Resultaat op premies	21.570
Resultaat op waardeoverdrachten	89
Resultaat op kosten	449
Resultaat op uitkeringen	111
Resultaat op langlevensrisico	4.439
Resultaat op kortleven	-2.416
Resultaat herverzekering	0
Resultaat op sterfte	2.023
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	356
Actuarieel resultaat op mutaties	-373
Resultaat op toeslagverlening	-68
Wijziging technische grondslagen	11.331
Andere oorzaken	-213
Totaal	17.134

Premiespecificatie 2020:

	Feitelijke premie	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie
	EUR 000	EUR 000	EUR 000
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	4.687	11.995	4.687
Benodigd voor AAOP	152	-8	-8
Solvabiliteitsopslag	959	2.458	959
Opslag voorwaardelijke opbouw	2.587	0	2.587
Bijstorting werkgever uit hoofde van de Uitvoeringsovereenkomst	25.171	0	0
Totaal premiebijdragen	33.556	14.445	8.225

5.10 Financiële risico(beheersing)

Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico(beheersing), rendement en kosten.

Daarbij heeft het bestuur grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd aan de omvang van de risico's. In 2020 heeft het bestuur de monitoring van de financiële risico's verder aangescherpt. Het beleggingsbeleid alsook de monitoringstools zijn vastgelegd in de ABTN van het pensioenfonds.

Risico	Risicogrens	Per 31 december 2020
S1 Renterisico	Renteafdekking van 35%	Feitelijke afdekking van 27,9% d.m.v. langlopende vastrentende stukken.
S2 Zakelijke waarden	Strategische beleggingsmix en gedefinieerde bandbreedtes.	Portefeuille ligt binnen vastgestelde bandbreedtes. D.m.v. monitoring vindt tijdige bijstelling (rebalancing) plaats.
S3 Valutarisico	Afdekking van minimaal 80% van de beleggingsportefeuille, met een streefniveau van 85%.	10,1% van de totale beleggingsportefeuille is niet afgedekt. Dit betreft met name risico met betrekking tot de Amerikaanse Dollar, de Engelse Pound en de Hong Kong Dollar.
S4 Grondstoffenrisico	Geen grondstoffenrisico	Geen participatie.
S5 kredietrisico	Tegenpartijen zijn gerenommeerde partijen. Niet uitlenen van stukken (security lending), tenzij voldoende afdekking.	Het tegenpartijrisico wordt periodiek gemonitord en banktegoeden minimaal aangehouden.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Toepassing actuele informatie over overlevingskansen, geen risico's uit hoofde van arbeidsongeschiktheid, kort leven	Wordt gebruik gemaakt van meest recente AG-prognosetafel (Prognosetafel AG2020, met correcties voor ervaringssterfte (Towers Watson Ervaringssterftemodel 2018 Individueel). Overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd.
S7 Liquiditeitsrisico	Geen liquiditeitsrisico	De liquiditeitsontwikkeling is zodanig dat het pensioenfonds geen liquiditeitsrisico loopt.
S8 Concentratierisico	Geen concentratierisico	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.
S9 operationeel risico	Geen operationeel risico	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht.
S10 Actief beheer risico	Het risicoscenario voor actief beheer risico in het standaardmodel is vooralsnog alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing	Het bestuur monitort op kwartaalbasis middels een Performance & Risk Evaluation Report het actief beheer risico. Met behulp van de 3-jaarlijkse ALM-studie wordt risico en impact inzichtelijk gemaakt.

Crisisplanning

Het bestuur van het pensioenfonds heeft een financieel crisisplan opgesteld. Dit financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die het pensioenfonds kan inzetten, indien de beleidsdekkingsgraad zich (bijna) bevindt op kritische waarden. Het financieel crisisplan maakt deel uit van de beschrijving van de beheerste en integere bedrijfsvoering in de zin van artikel 143 van de Pensioenwet. Dit financieel crisisplan is onderdeel van de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Het pensioenfonds acht het van groot belang om te voorkomen dat het in een crisissituatie terecht komt. Samengevat hanteert het pensioenfonds de volgende maatregelen:

- Een beleggingsbeleid volgens het prudent-person beginsel dat past bij een acceptabele kans op dekkingstekort. Ten minste eens in de drie jaar onderzoekt het pensioenfonds door middel van een ALM-studie of het financiële beleid van het pensioenfonds nog voldoende robuust is om haar doelstelling met voldoende zekerheid te kunnen nakomen;
- Zorgvuldige monitoring van financiële positie en risico's;
- Het pro-actief informeren van de werkgever en Yara International ASA over de financiële positie van het pensioenfonds;
- Het pensioenfonds stelt in overleg met sociale partners de risicohouding op. Deze risicohouding is de basis voor de jaarlijkse haalbaarheidstoets;
- Er worden geen toeslagen verleend indien er sprake is van een toeslagbeleidsdekkingsgraad op jaareinde die onder de toeslagdrempel van 110% ligt (gemeten op een toeslagbeleidsdekkingsgraad vóór bijstorting van de werkgever). Er wordt geen of een beperkte toeslag verleend indien er sprake is van een toeslagbeleidsdekkingsgraad op jaareinde die weliswaar boven de toeslagdrempel ligt, maar onder de bovengrens voor het toeslagbeleid (in de ABTN is een meer uitgebreide beschrijving van het toeslagbeleid opgenomen);
- Er vindt een additionele bijdrage van de werkgever plaats als – op basis van de toeslagbeleidsdekkingsgraad - de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op jaareinde lager is dan 5 %-punt onder de vereiste dekkingsgraad. Door deze bijstorting zal er nooit gedurende lange tijd sprake zijn van een dekkingstekort, waardoor aanspraken gekort zouden moeten worden. In bijzondere situaties kan het bestuur besluiten tot aanpassing (of tijdelijke afwijking) van het beleggingsbeleid.

5.11 Toekomstparagraaf

Pensioenakkoord

2021 en de jaren erna zullen op pensioengebied worden gedomineerd door de ontwikkelingen omtrent het pensioenakkoord dat in juni 2019 werd overeengekomen tussen kabinet en sociale partners. Op 16 december 2020 werd het wetsvoorstel ter consultatie voorgelegd. Dat wetsvoorstel beschrijft het kader voor de nieuwe contractvormen en de transitie daar naartoe. De beoogde invoeringsdatum van de wet is 1 januari 2023, waarna de transitie plaats moet vinden in de periode van 2023 tot 2027. Behandeling in achtereenvolgens de Tweede en Eerste Kamer moet dus in 2022 plaatsvinden.

Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming over de wet per 1 januari 2020, beraadt het bestuur zich op de toekomst: de stip op de horizon. De toekomstige pensioentoezegging en waar deze wordt ondergebracht is een besluit van de sociale partners. Afhankelijk van deze keuzes overweegt het bestuur de mogelijkheden voor de toekomst. De deelnemers zullen in 2021 en 2022 geïnformeerd worden over de wetswijzigingen. Het zijn grote wijzigingen waarbij frequente communicatie naar alle belanghebbenden belangrijk is.

ESG beleid

Het bestuur heeft in 2019 het ESG-beleid vormgegeven. Het bestuur heeft voor 2021 als doelstelling gesteld om nader te kijken naar ESG en op welke wijze dit structureel ingebed kan worden. Niet alleen aan de kant van selectie voor fondsen, maar ook in de monitoring daarvan. Hiervoor zal het bestuur ook een uitvraag doen bij de deelnemers, omdat het belangrijk is om de mening van de deelnemers hierin mee te wegen.

ALM studie

In 2020 is het bestuur gestart met een ALM-studie die in 2021 is afgerond. Als gevolg van deze ALM-studie zal het bestuur op sommige punten van het beleggingsbeleid aanpassen doorvoeren. Onderwerpen waar het bestuur verfijning wil aanbrengen, zijn onder andere op gebied van het renterisico en het ESG-beleid.

Integraal Risicomanagement (IRM)

Het bestuur gaat in 2021 verder met het ontwikkelen van het IRM. Onderdeel hiervan zijn de uitvoering van de 0-meting volwassenheid IRM door het bestuur en het monitoren van de beheersing van de IT-risico's binnen de nieuwe IT-structuur bij Centric. Het doel hierbij is uiteraard een goede beheersing van het IT-risico.

Sluiskil, 16 juni 2021

P. Vlaeminck, voorzitter

M. Zwijs, secretaris

E. Hagen, bestuurslid

M. Vereecken, bestuurslid

R. van Ewijk, bestuurslid

E. van der Sneppen, bestuurslid

6. Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland, statutair gevestigd te Terneuzen, de jaarrekening over boekjaar 2020 eindigend op 31 december 2020. In hoofdstuk Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en van de accountant van het pensioenfonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

6.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2020 EUR	2019 EUR
Activa			
Vastgoedbeleggingen		44.283	47.567
Aandelen		246.494	211.935
Vastrentende waarden		348.929	345.508
Beleggingen voor risico fonds	6.5.1	639.706	605.010
Vorderingen en overlopende activa	6.5.3	25.739	5.688
Overige activa	6.5.4	781	1.142
		666.226	611.840
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	6.5.5	92.359	75.225
Technische voorziening voor risico fonds	6.5.6		
Voorziening pensioenverplichting		572.121	534.516
Technische voorziening AAOP		1.244	1.467
		573.365	535.983
Overige schulden en overlopende passiva	6.5.7	502	632
		666.226	611.840

*) De nummering verwijst naar de toelichting

Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	%	%
Actuele dekkingsgraad	116,1	114,0
Beleidsdekkingsgraad	104,0	110,2

6.2 Staat van baten en lasten

(x € 1.000)	Toelichting	2020 EUR	2019 EUR
Baten			
Premiebijdragen	6.6.1	33.556	11.380
Beleggingsresultaten	6.6.2	39.302	76.965
		72.858	88.345
Lasten			
Pensioenuitkeringen	6.6.3	17.970	17.314
Pensioenuitvoeringskosten	6.6.4	3	3
Mutatie technische voorzieningen:	6.6.5		
· Pensioenopbouw		11.451	9.474
· Indexering en overige toeslagen		-	7.041
· Rentetoevoegingen		-1.732	-1.120
· Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-18.036	-17.242
· Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-286	-
· Wijziging marktrente		59.155	63.717
· Wijziging overige actuariële uitgangspunten		-11.330	-2.394
· Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen		-1.617	-1.037
		37.605	58.439
Mutatie voorziening AAOP		-223	-147
Saldo overdrachten van rechten	6.6.6	197	-
Saldo herverzekering	6.6.7	172	255
		55.724	75.864
Saldo van baten en lasten	6.6.8	17.134	12.481

Bestemming van het saldo van baten en lasten

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Algemene reserve	16.974	12.386
Bestemmingsreserve AAOP	160	95
Saldo van baten en lasten	17.134	12.481

6.3 Kasstroomoverzicht

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	11.049	7.843
Betaalde pensioenuitkeringen	-17.976	-17.360
Betaalde waardeoverdrachten	-70	-
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	81	176
Betaalde premies herverzekering	-261	-375
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-3	-3
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-7.180	-9.719
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	41.530	211.355
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.493	6.099
Aankopen beleggingen	-40.207	-206.378
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	2.534	359
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-2.531	-1.900
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	6.819	9.535
Mutatie geldmiddelen	-361	-184
Geldmiddelen per 1 januari	1.142	1.326
Mutatie geldmiddelen	-361	-184
Geldmiddelen per 31 december	781	1.142

6.4 Algemene toelichting

6.4.1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 22056903, statutair gevestigd te Terneuzen is het nu en in de toekomst pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden verstrekken. Het vestigingsadres van het pensioenfonds is Industrieweg 10 te Sluiskil.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 16 juni 2021 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

6.4.2 Schattingswijziging

In 2020 heeft het bestuur nieuwe actuariële grondslagen vastgesteld. Hierbij is besloten de meest recente prognose van de toekomstige sterfteontwikkeling toe te passen per 1 oktober 2020, zoals opgenomen in de AG-prognosetafels 2020 die in september 2020 zijn gepubliceerd. In 2019 werden de AG-prognosetafels 2018 toegepast. Het verwerken van de geactualiseerde prognosetafels heeft geleid tot een daling van de technische voorziening van 11,3 miljoen euro. De impact op de dekkingsgraad bedraagt 2,4%. De correctie op de prognosetafels met een leeftijdsafhankelijke factor die gebaseerd is op de "Willis Towers Watson 2018 Ervaringssterfte" is niet gewijzigd.

Een verdere toelichting is opgenomen in de toelichting op de post voorziening pensioenverplichtingen, en de mutatie voorziening pensioenverplichtingen in het onderdeel 'Wijziging actuariële grondslagen'.

6.4.3 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de

bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Beleggingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Transacties luidend in vreemde valuta's worden bij de eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta's. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden op balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen.

6.4.4 Specifieke grondslagen

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Reële waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Bij de vastgoedbeleggingen die worden gehouden via niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen, wordt de actuele waarde bepaald door de intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgave van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Voor beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Bij de waardering van de vorderingen wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves*Algemeen*

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel Toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Algemene reserve

Het eigen vermogen van het pensioenfonds bestaat uit de algemene reserve en een bestemmingsreserve AAOP. De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Bestemmingsreserve AAOP

Het pensioenfonds heeft een bestemmingsreserve AAOP (Aanvullend ArbeidsOngeschiktheidsPensioen). Het doel van deze bestemmingsreserve is de financiering van schadegevallen ten aanzien van het AAOP.

Deze bestemmingsreserve wordt enerzijds gevoed door premie-inleg voor het AAOP (thans 0,3% van het salaris). Anderzijds vinden onttrekkingen plaats, welke gelijk zijn aan de AAOP-schadelast in enig jaar. De AAOP-schadelast is gelijk aan het saldo van de mutaties van de AAOP-voorziening door nieuwe AO-instroom en door mutaties van de AAOP-voorziening door reactivering. De mutaties worden daarbij berekend op basis van de rentetermijnstructuur, gepubliceerd door DNB, geldend per berekeningsdatum, inclusief de financiering van de onvoorwaardelijke toeslagverlening.

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Technische voorziening*Voorziening pensioenverplichtingen*

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald volgens de opgebouwde rechten methode en geeft de uit het pensioenreglement voortvloeiende verplichtingen per balansdatum weer van het pensioenfonds tegenover al haar deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Bij toepassing van deze methode ontstaat geen financieringsachterstand. De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020:

Overlevingstafels

Prognosetafels AG2020 waarbij de sterftekansen worden gecorrigeerd met een leeftijdsafhankelijke factor die is gebaseerd op de "Willis Towers Watson 2018 Ervaringssterfte".

Partnerfrequentie

Voor alle actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers wordt het onbepaalde partnersysteem gehanteerd, met partnerfrequenties volgens de tabel AG 85/90 en 100% vanaf 68 jaar (en 65 jaar voor opgebouwd latent pensioen t/m 2013).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen wordt de partner van de mannelijke deelnemer twee jaar jonger verondersteld; de partner van de vrouwelijke deelnemer wordt een jaar ouder verondersteld.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,5% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Reserveringswijze nabestaandenpensioen

Vanaf 1 januari 2019 is de grondslag gewijzigd. Hierbij wordt de partner van de mannelijke deelnemer twee jaar jonger verondersteld; de partner van de vrouwelijke deelnemer wordt een jaar ouder verondersteld. Daarnaast wordt een opslag gehanteerd van 3,5% op al het latent partnerpensioen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen dan de dekkingsgraad.

Toeslagbeleidsdekkingsgraad

De toeslagbeleidsdekkingsgraad wordt berekend door op balansdatum, (vóór een eventuele bijstorting door de werkgevers) de beleidsdekkingsgraad te corrigeren voor de bestemmingsreserve AAOP, welke niet als vrij vermogen wordt aangemerkt.

Additionele premie of korting

Afhankelijk van de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds kan naast de gedempte kostendekkende pensioenpremie een additionele premie worden geheven of een korting worden verleend.

Indien de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds ultimo boekjaar lager is dan 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad, zal een additionele bijdrage in rekening worden gebracht van:

- a. Het positieve verschil tussen 107% en de toeslagbeleidsdekkingsgraad ultimo boekjaar voor bijstorting ten opzichte van de VPV ultimo boekjaar én
- b. 1/10 van het verschil tussen 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad en de toeslagbeleidsdekkingsgraad die minimaal op 107% wordt gesteld ingeval deze lager is.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds

Onder premiebijdragen wordt verstaan in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De premiebatens in het boekjaar zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgever.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Toeslagen

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

6.4.5 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

6.5 Toelichting op de Balans

6.5.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Ultimo 2020

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per				
1 januari 2020	47.567	211.935	345.508	605.010
Aankopen	1.014	39.193	-	40.207
Verkopen	-270	-27.160	-14.100	-41.530
Overige mutaties	-	36	-	36
Waardemutaties	-4.028	22.490	17.521	35.983
Stand per				
31 december 2020	44.283	246.494	348.929	639.706

Ultimo 2019

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per				
1 januari 2019	38.600	172.784	325.562	536.946
Aankopen	826	108.701	96.851	206.378
Verkopen	-	-106.992	-104.363	-211.355
Overige mutaties	-	-	20	20
Waardemutaties	8.141	37.442	27.438	73.021
Stand per				
31 december 2019	47.567	211.935	345.508	605.010

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen beleggingsvorderingen en-schulden alsmede liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties.
- Waarderingsmodellen, actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Andere methode, de waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

(x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Waarderings- modellen	Andere methode	Totaal
Actief per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	-	31.888	12.395	44.283
Aandelen	-	246.494	-	246.494
Vastrentende waarden	-	348.929	-	348.929
	-	627.311	12.395	639.706

	Genoteerde marktprijzen	Waarderings- modellen	Andere methode	Totaal
Actief per 31 december 2019				
Vastgoedbeleggingen	-	34.823	12.744	47.567
Aandelen	-	211.935	-	211.935
Vastrentende waarden	-	345.508	-	345.508
	-	592.266	12.744	605.010

Belegde waarden in vastgoed

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Indirect vastgoed	44.283	47.567
Stand per 31 december	44.283	47.567

Belegde waarden in aandelen

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Aandelenbeleggingsfondsen	246.494	211.935
Stand per 31 december	246.494	211.935

Belegde waarden in vastrentende waarden

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Indirecte vastrentende waardenbelegingen:		
Staatsobligaties	140.055	142.631
Bedrijfsobligaties	149.627	145.095
High Yield Bonds	59.247	57.782
Stand per 31 december	348.929	345.508

6.5.2 Langlopende vorderingen

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Annuititeitenlening Nationale Nederlanden		
Stand per 1 januari	0	2.949
Aflossing	-	-568
Correctie ivm afkoop	-	189
Kortlopend deel schuld ivm beëindiging	-	-2.570
Stand per 31 december	0	0

Dit betreft een 4% postnumerando annuïteit die is overeengekomen met Delta Lloyd Levensverzekering N.V. (thans Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V.). Deze annuïteitenlening is 31 december 2019 beëindigd. De afkoopwaarde is in januari 2020 ontvangen. Deze vordering is opgenomen onder de vorderingen en overlopende activa.

6.5.3 Vorderingen en overlopende activa
Specificatie vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Nationale Nederlanden Levensverzekering Mij. N.V.	64	56
Werkgever	25.221	2.965
Annuititeitenlening Nationale Nederlanden	-	2.570
Vorderingen inzake vermogensbeheer	454	97
Stand per 31 december	25.739	5.688

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De vordering op werkgevers betreft de bijstorting vanuit de werkgevers en de premieafrekening.

6.5.4 Overige activa

<i>(x € 1.000)</i>	2020	2019
	EUR	EUR
Liquide middelen	781	1.142
Stand per 31 december	781	1.142

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

6.5.5 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2020

<i>(x € 1.000)</i>	Bestemmings- reserve AAOP	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2020	1.302	73.923	75.225
Uit bestemming saldo van baten en lasten	160	16.974	17.134
Stand per 31 december 2020	1.462	90.897	92.359

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2019

<i>(x € 1.000)</i>	Bestemmings- reserve AAOP	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	1.207	61.537	62.744
Uit bestemming saldo van baten en lasten	95	12.386	12.481
Stand per 31 december 2019	1.302	73.923	75.225

De bestemmingsreserve AAOP dient als buffer voor het jaarlijkse verschil tussen de premie inkomsten en de mutatie van de voorziening AAOP als gevolg van invalideringen en revalideringen.

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Pensioenvermogen	665.724	116,1	611.208	114,0
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	573.365	100,0	535.983	100,0
Eigen vermogen	92.359	16,1	75.225	14,0
Af: vereist eigen vermogen	113.844	19,9	110.015	20,5
Vrij vermogen	-21.485	-3,8	-34.790	-6,5
Minimaal vereist eigen vermogen	28.668	5,0	26.799	5,0
Actuele dekkingsgraad		116,1		114,0
Beleidsdekkingsgraad		104,0		110,2

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (balanstotaal -/- kortlopende schulden / Technische voorzieningen) * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddeld van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is sprake van een reservetekort.

Herstelplan

Per 1 januari 2020 lag de beleidsdekkingsgraad onder het vereist eigen vermogen. Omdat er sprake is van een reservetekort was het pensioenfonds verplicht een herstelplan in te dienen bij DNB.

Het pensioenfonds heeft op 31 maart 2020 het herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan heeft het pensioenfonds aangegeven dat de premie inclusief de bijstortingsverplichting van de sponsor zoals overeengekomen in de uitvoeringsovereenkomst wordt ingezet om binnen de gestelde termijn het vereist eigen vermogen te behalen. Hieruit blijkt dat het vermogen van het pensioenfonds binnen de maximum gestelde termijn van 10 jaar boven het Vereist Eigen Vermogen uitkomt. In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken meegenomen. De financieringsafspraken met werkgever zijn dusdanig dat korten van pensioenaanspraken op het moment niet mogelijk is. De Nederlandsche Bank heeft op 4 juni 2020 haar instemmingsbeschikking afgegeven.

In 2020 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan zich als volgt ontwikkeld:

(x € 1.000)	Werkelijk 2020	Herstelplan 2020
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,0%	113,8%
Premie	3,6%	-1,0%
Uitkeringen	0,5%	0,4%
Verandering van de rentetermijnstructuur	-11,3%	0,0%
Rendement op beleggingen	7,7%	2,4%
Verandering van de overlevingstafel	2,5%	0,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,9%	0,0%
Dekkingsgraad per 31 december	116,1%	115,6%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 116,1% en liep daarmee voor op het herstelplan (115,6%) op die datum.

Per 1 januari 2021 was nog steeds sprake van een reservetekort. Daarom is op 18 maart 2021 een update van het herstelplan aan DNB verstuurd. Uit de update van het herstelplan 2021 volgt dat het fonds binnen de hersteltermijn uit zowel dekkingstekort als reservetekort zal zijn en vooralsnog niet hoeft te korten. De Nederlandsche Bank heeft op 19 mei 2021 haar instemmingsbeschikking afgegeven.

6.5.6 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald volgens de opgebouwde rechten methode en geeft de uit het pensioenreglement voortvloeiende verplichtingen per balansdatum weer van het pensioenfonds tegenover al haar deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Bijzondere partners worden niet separaat als deelnemer aangemerkt. Bij toepassing van deze methode ontstaat geen financieringsachterstand.

De technische voorzieningen zijn bepaald met overlevingskansen op basis van de Prognosetafel AG2020, zoals gepubliceerd door het Actuariel Genootschap. Deze tafels zijn toegepast met toepassing van de ervaringscorrecties Towers Watson Ervaringssterftemodel 2018 Individueel.

Het pensioengevend salaris is volgens het Witteveen akkoord gemaximaliseerd op € 110.111,-. Er vindt binnen het pensioenfonds voor deze groep van werknemers geen compensatie met netto regeling plaats.

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	534.516	476.077
Pensioenopbouw	11.451	9.474
Indexering en overige toeslagen	-	7.041
Rentetoevoegingen	-1.732	-1.120
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-18.036	-17.242
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-286	-
Wijziging marktrente	59.155	63.717
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-11.330	-2.394
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-1.617	-1.037
Stand per 31 december	572.121	534.516

Voorziening AAOP

Op verzoek van de aangesloten ondernemingen voert het pensioenfonds een aanvullende AO-regeling uit ten behoeve van werknemers die zich daarvoor aangemeld hebben. Op deze regeling is het Witteveen akkoord 2015 van een maximaal verzekerd salaris van € 110.111,- niet van toepassing.

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Voorziening AAOP		
Stand per 1 januari	1.467	1.614
Pensioenopbouw	-8	55
Indexering en overige toeslagen	68	-
Rentetoevoegingen	-4	-3
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-215	-201
Wijziging marktrente	24	37
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-1	-25
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-87	-10
Stand per 31 december	1.244	1.467

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)		2020		2019
	aantallen	EUR	aantallen	EUR
Actieve deelnemers	520	242.512	549	226.057
Pensioengerechtigden	1.232	239.881	1.243	217.874
Gewezen deelnemers	382	76.138	399	77.738
Overigen	-	849	-	1.245
Netto pensioenverplichtingen	2.134	559.380	2.191	522.914
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling		13.985		13.069
Stand per 31 december		573.365		535.983

Vanaf 2019 worden deelnemers die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, maar wel een pensioenuitkering ontvangen gerubriceerd onder de gewezen deelnemers. Voorheen werden deze gerubriceerd onder de pensioengerechtigden. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

6.5.7 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Werkgevers	-	257
Belastingen en premies sociale verzekeringen	375	375
Waardeoverdrachten	127	-
Stand per 31 december	502	632

6.5.8 Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds.

In 2017 heeft het bestuur een evaluatie van de risicoanalyse uitgevoerd. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het pensioenfonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de ABTN van het pensioenfonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-studie) die in respectievelijk 2017 en 2020 zijn uitgevoerd. In 2021 zal een nieuwe ALM-studie worden afgerond.

De uitkomsten van deze analyses zijn de basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico, oftewel dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen, is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). De berekening van het vereist eigen vermogen aan het einde van het boekjaar is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		573.365		535.983
Buffers:				
S1 Renterisico	3.115		10.148	
S2 Risico zakelijke waarden	80.550		75.720	
S3 Valutarisico	15.041		17.613	
S5 Kredietrisico	45.007		40.767	
S6 Verzekeringstechnisch risico	16.367		15.356	
S10 Risico voor actief beheer	2.121		5.125	
Diversificatie-effect	-48.357		-54.714	
Totaal S (vereiste buffers)		113.844		110.015
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		687.209		645.998
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)		665.724		611.208
Tekort		-21.485		-34.790

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Marktrisico's

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van de ontwikkelingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan gemeten worden door middel van de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

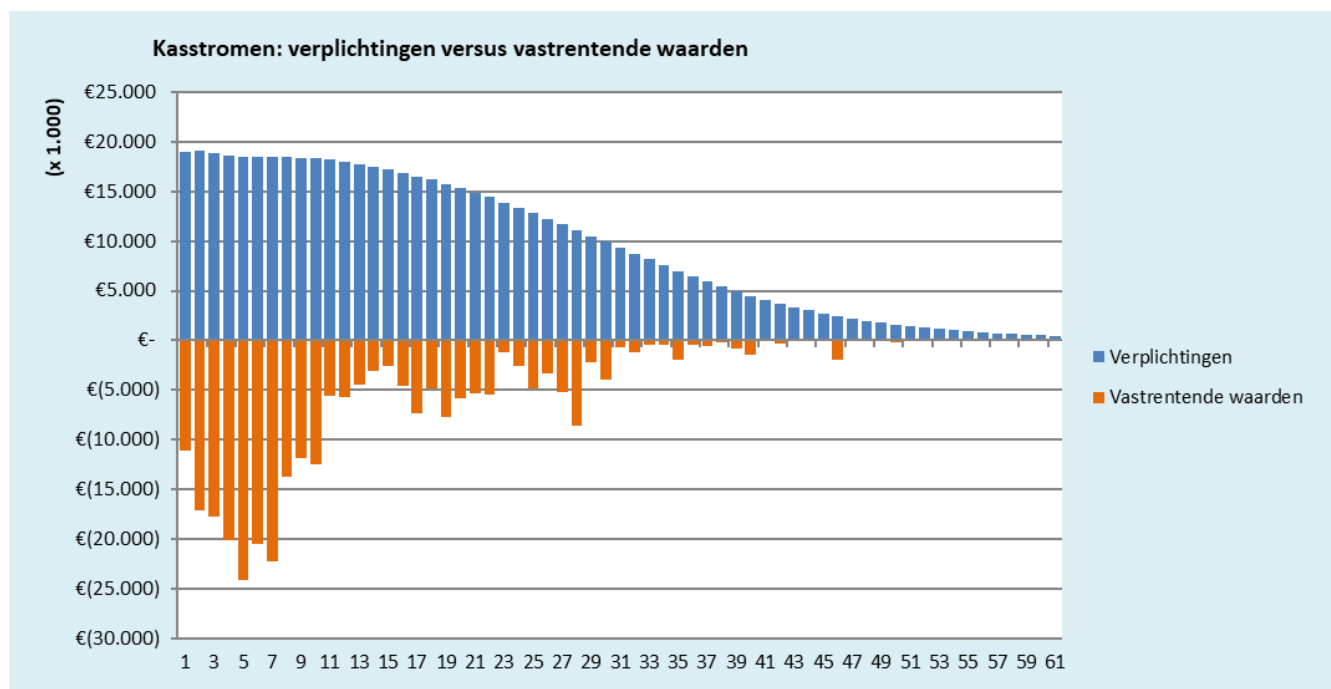
De afdekking wordt berekend door middel van de DV01 methodiek. Deze methodiek berekent de verandering van de contante waarde van de bezittingen / verplichtingen door een verandering in de rente van 1 basispunt. Het strategische beleid van het pensioenfonds is om het renterisico van de pensioenverplichtingen voor 35% af te dekken, met een bandbreedte van +/- 10%. De feitelijke mate van renteafdekking ligt eind 2020 op 27,9% (ex-ante). Het pensioenfonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende vastrentende stukken aan te houden.

Monitoring

Het bestuur monitort op kwartaalbasis door middel van een Performance & Risk Evaluation Report of de renteafdekking zowel ex-ante als ex-post binnen de afgesproken bandbreedte blijft. In uitzonderlijke gevallen kan het bestuur van deze bandbreedte afwijken.

Beheersmaatregel

Het bestuur heeft duidelijke afspraken met de werkgever over een bijstortingsverplichting in geval van onderdekking en reservetekort. Onderstaande tabel laat de verhouding zien tussen de verwachte vastrentende ingaande kasstroom en de verwachte uitgaande kasstroom van de pensioenuitkeringen.

(x € 1.000)	31 december 2020	31 december 2020	31 december 2019	31 december 2019
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden	348.929	9,7	345.508	9,4
Duration van de technische voorzieningen	573.365	16,4	535.983	16,8

Risico zakelijke waarden (S2)

Dit risico is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een (handels-)portefeuille.

Het strategische beleid van het pensioenfonds is om voor 40% (met een bandbreedte van +/- 5%) te beleggen in risicovolle assets (aandelen). Door maandelijkse monitoring zorgt het pensioenfonds ervoor dat tijdige bijstelling (rebalancing) plaatsvindt indien dat nodig is.

Monitoring

Het bestuur monitort op kwartaalbasis door middel van een Performance & Risk Evaluation Report het vastgoed en aandelenrisico. Hierbij wordt o.a. het beleggingsresultaat van alle afzonderlijke vermogensbeheerders geëvalueerd, de feitelijke beleggingsmix in detail vergeleken met de strategische mix, aspecten berekend (en gemonitord) zoals het rente-afdekkingspercentage, allocatie naar ratings en de ontwikkelingen van het vereist eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad. Het pensioenfonds ontvangt maandelijks rapportages van vermogensbeheerders.

Beheersmaatregel

Door monitoring op zowel maand- als kwartaalbasis zorgt het pensioenfonds ervoor dat tijdige bijstelling (rebalancing) plaatsvindt indien dat nodig is. Het vastgoed- en aandelenrisico wordt verder beheerst door het aanbrengen van een goede spreiding binnen de portefeuille (diversificatie).

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de beleggingsportefeuille naar sector weergegeven:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Overheden	192.552	30,1%	195.328	32,2%
Duurzame consumptiegoederen	52.456	8,2%	36.785	6,1%
Niet-duurzame consumptiegoederen	26.228	4,1%	32.052	5,3%
Energiebedrijven	22.390	3,5%	36.252	6,0%
Financiële instellingen	92.757	14,5%	92.823	15,3%
Gezondheidszorg	39.022	6,1%	28.791	4,8%
Industrie	52.456	8,2%	36.615	6,1%
IT	58.213	9,1%	36.981	6,1%
Grondstoffen	15.353	2,4%	15.603	2,6%
Telecommunicatie	27.507	4,3%	26.892	4,4%
Nutsbedrijven	8.316	1,3%	6.978	1,2%
Vastgoed	44.779	7,0%	49.038	8,1%
Overige	7.677	1,2%	10.872	1,8%
	639.706	100%	605.010	100,0%

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de beleggingsportefeuille naar regio weergegeven:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Eurozone	315.375	49,3%	289.154	47,8%
Overige West-Europa	43.500	6,8%	66.117	10,9%
Overige Europa	3.198	0,5%	4.829	0,8%
Noord Amerika	189.993	29,7%	156.760	25,9%
Zuid Amerika	4.478	0,7%	7.245	1,2%
Azië	71.647	11,2%	67.072	11,1%
Afrika	1.919	0,3%	2.902	0,5%
Australië	9.596	1,5%	10.931	1,8%
	639.706	100,0%	605.010	100,0%

Valutarisico (S3)

Het pensioenfonds belegt ook in buitenlandse waardepapieren, waardoor het pensioenfonds gevoelig kan zijn voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.

Het bestuur is van mening dat valutarisico in ontwikkelde markten niet wordt beloond en het wordt in principe dan ook grotendeels afgedekt. Er kan echter voor worden gekozen om bewust valutarisico te lopen, indien:

- de valuta wel wordt gezien als een bron voor rendement (in opkomende markten)
- het vanuit kostenefficiëntie niet loont om af te dekken
- er een diversificatie-effect is op portefeuilleniveau.

Monitoring

Het bestuur monitort op kwartaalbasis door middel van een Performance & Risk Evaluation Report het valutarisico.

Beheersmaatregel

Het totale risicobudget (VEV) en onderverdeling zoals onderbouwd via de ALM-studie legt een begrenzing op het totale valutarisico. Uit de in 2017 uitgevoerde ALM-studie volgt een streefniveau van 15% valuta exposure op portefeuilleniveau, met een maximale exposure van 20%. Er wordt een zekere marge in acht genomen, aangezien het valutarisico aan (geringe) fluctuaties onderhevig is als gevolg van het gevoerde beleid binnen de geselecteerde beleggingsfondsen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking is als volgt weer te geven:'

			31 december 2020	31 december 2019
	EUR vóór	EUR valuta- derivaten	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	362.714	-212.383	575.097	513.261
USD	170.802	163.126	7.676	16.341
GBP	16.632	8.956	7.676	15.194
HKD	12.794	1.919	10.875	11.762
SEK	5.757	1.919	3.838	4.849
YEN	15.353	15.353	-	1.960
CHF	7.037	5.118	1.919	3.046
KRW	10.235	3.838	6.397	6.494
TWD	6.397	-	6.397	6.344
Overige	31.985	12.154	19.831	25.759
	639.706	-	639.706	605.010

Eind 2020 bedroeg de valuta exposure 9,8%. In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij contractueel of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, (annuïteiten)leningen, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt, al dan niet als gevolg van het aan restricties onderhevig zijn van buitenlandse betalingen.

In de vaststelling van het kredietrisico is gebruik gemaakt van de kasstromen. De buffer voor het kredietrisico zoals opgenomen in het VEV bedraagt ultimo 2020 feitelijk 6,9 % en strategisch 8,3%.

Monitoring

Het tegenpartijrisico wordt periodiek gemonitord.

Beheersmaatregel

Er wordt gebruik gemaakt van gerenommeerde tegenpartijen met een goede reputatie, waardoor dit risico wordt beperkt. Tevens is het vermogensbeheerders niet toegestaan om stukken uit te lenen (security lending), tenzij er voldoende afdekking van het risico wordt geboden. Tot slot worden banktegoeden minimaal aangehouden en zo nodig gespreid over meerdere partijen.

De kredietwaardigheid van de vastrentende waarden op basis van de ratings is per ultimo 2020 als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
AAA	78.936	22,6%	81.332	23,5%
AA	98.056	28,1%	101.512	29,3%
A	48.664	13,9%	53.814	15,6%
BBB	68.062	19,5%	59.317	17,2%
<BBB	53.199	15,3%	46.475	13,5%
Not rated *	2.012	0,6%	3.058	0,9%
	348.929	100%	345.508	100%

Verzekeringstechnische risico (S6)

Het belangrijkste verzekeringstechnische risico is het langlevens risico. Dit is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan verondersteld bij de vaststelling van de premie en de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Monitoring

Bij nieuwe publicaties zal het bestuur besluiten over te gaan op de nieuwste generatietafels.

Beheersmaatregel

Het bestuur hanteert prudente en realistisch geachte grondslagen voor vaststelling van verplichtingen en premies. Het pensioenfonds berekent de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de meest recente AG-prognosetafel (Prognosetafel AG2020), zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap met adequate correcties voor ervaringssterfte (Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2018 Individueel). Hierdoor wordt rekening gehouden met toekomstige verbetering van de levensverwachting. Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd bij een externe verzekeringsmaatschappij, ElipsLife.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

De buffer voor het kredietrisico zoals opgenomen in het VEV ultimo 2020 is vastgesteld op nihil.

Monitoring

Het bestuur ontvangt van de uitvoerder jaarlijks een liquiditeitsprognose met maandelijkse update.

Beheersmaatregel

Dit risico is onder normale omstandigheden niet aanwezig. Het pensioenfonds houdt voldoende ruimte aan door op korte termijn gebruik te maken van liquiditeitsprognoses waarbij ook rekening wordt gehouden met inkomsten zoals premies. Bovendien bestaat nagenoeg de gehele beleggingsportefeuille uit liquide beleggingen.

Concentratierisico (S8)

Algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie.

Monitoring

Algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als adequate spreiding van activa en passiva.

Het bestuur monitort op kwartaalbasis middels een Performance & Risk Evaluation Report het concentratierisico. Met behulp van de 3-jaarlijkse ALM-studie wordt risico en impact inzichtelijk gemaakt.

Beheersmaatregel

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie. Het pensioenfonds heeft momenteel geen concentratierisico aangeduid.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen. In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico (S9) gelijkgesteld aan 0%.

Dit betekent niet dat het pensioenfonds geen operationeel risico loopt bij de uitvoering van hun activiteiten. Hiervoor verwijzen we naar de niet-financiële risico's.

Actief beheerrisico (S10)

Onder actief beheer verstaat men de afwijkende posities die door de vermogensbeheerders in de beleggingsportefeuille worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van een ex-ante tracking error (TE). Deze tracking error meet de verwachte afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een benchmarkportefeuille.

Een lage tracking error impliceert dat de afwijkingen van het feitelijke rendement ten opzichte van het rendement van de gekozen benchmark klein zijn geweest of zullen zijn in de toekomst, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat de afwijkingen van het feitelijke rendement duidelijk van de benchmark afwijkt.

Het risicoscenario voor actief beheer risico in het standaardmodel is vooralsnog alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing.

De buffer voor het actief beheer risico zoals opgenomen in het VEV bedraagt ultimo 2020 feitelijk en strategisch 0,4%.

Monitoring

Het bestuur monitort op kwartaalbasis door middel van een Performance & Risk Evaluation Report het actief beheer risico. Met behulp van de 3-jaarlijkse ALM-studie wordt risico en impact inzichtelijk gemaakt.

Beheersmaatregel

Op kwartaalbasis wordt de performance per beleggingscategorie vergeleken met de gehanteerde benchmarks. Op basis van de maandoverzichten worden vermogensbeheerders gevraagd opheldering te geven bij extreme uitslagen, zowel absoluut (binnen de markt) als relatief (ten opzichte van de markt). Minimaal eens per jaar vindt een evaluatie plaats van elke vermogensbeheerder, waarbij in detail het gevoerde beleid (beleggingsstrategie en performance attributie), de organisatie en het beleggingsproces wordt besproken.

Niet financiële risico's

In het IRM-beleid van pensioenfonds Yara is het risicomanagementproces beschreven. De uitvoering van het risicomanagementproces is de verantwoordelijkheid van het gehele bestuur, waarbij ieder onderkend risico een bestuurslid als risico-eigenaar heeft.

Ter invulling van de monitoring van de risicobeheersing is een proces ingericht dat leidt tot een (integrale) rapportage aan het bestuur op kwartaalbasis. Deze IRM-rapportage wordt opgesteld door de risicobeheerfunctie van het fonds. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de verschillende rapportages van de uitbestedingspartners en andere vormen van informatieverstrekking, zoals opgenomen in de jaarkalender van het pensioenfonds. Gedurende het kwartaal monitoren de risico-eigenaren en de risicobeheerfunctie de ontwikkelingen (in- en extern) die mogelijk impact kunnen hebben op het risicoprofiel van het fonds. De risicobeheerfunctie rapporteert in de IRM-rapportage over de werking van het risicobeheersysteem, de samenhang tussen de verschillende risico's in relatie tot de doelstellingen van het fonds en adviseert het bestuur met betrekking tot eventuele aanvullende acties.

Het pensioenfonds onderkent de volgende niet-financiële risico's:

Omgevingsrisico

Omgevingsrisico is het risico dat het pensioenfonds loopt als gevolg van veranderingen op het gebied van concurrentie verhoudingen, markt, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder omgevingsrisico:

- Ondernemingsrisico.
- Reputatie.
- Afhankelijkheid.
- Marktverhouding.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- Het bestuur heeft korte lijnen met de werkgever, om verrassingen op het vlak van financiering te minimaliseren.
- Het bestuur heeft goede exit-voorwaarden met de werkgever afgesproken.
- Het bestuur doet enkel zaken met gerenommeerde aanbieders conform het uitbestedingsbeleid van het fonds.
- Monitoring door middel van interne en externe rapportages.

Operationeel risico

Operationele risico's betreffen met name risico's die voortvloeien uit ondoelmatige procesinrichting of procesuitvoering.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder operationeel risico:

- Verwerking van wijzigingen.
- Informatie.
- Kosten.
- Productontwikkeling.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- Het bestuur ontvangt en beoordeelt de SLA- en risico rapportages van de uitvoeringsorganisatie en heeft frequent overleg met de uitvoeringsorganisatie.
- Bestuursleden krijgen van de werkgever voldoende tijd en mogelijkheden voor hun bestuurstaken.
- Volgens geldende uitvoeringsovereenkomst worden de kosten betaald door de werkgever.
- Jaarlijks vindt een toets plaats om te bezien of de hoogte van de kostenvoorziening nog toereikend is.

Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit worden geschaad van aan derden uitbestede werkzaamheden, door derden ter beschikking gesteld personeel, en door derden ter beschikking gestelde apparatuur, systemen en software.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder uitbestedingsrisico:

- Continuïteit.
- Integriteit.
- Kwaliteit.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- Het bestuderen en bespreken van maand- c.q. kwartaalrapportages (inclusief risicorapportage) van de uitbestedingspartners, waarin naast de gebruikelijke informatie ook wordt gerapporteerd over de invulling van het integriteitsbeleid, klachten, incidenten en uitzonderingen. De rapportages bevatten een overzicht van normen, afwijkingen en benchmarks. De rapportages zijn bruikbaar als stuurmiddel.
- Het monitoren van de uitbestedingspartners via het zo nodig laten uitvoeren van (periodieke) audits bij de uitbestedingspartner of te laten rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot de aanbevolen verbeteringen in assurance verklaringen.
- Het bestuur van het pensioenfonds beoordeelt éénmalig of zij zich kan verenigen met de gedragscode van de uitbestedingspartners. Daarna zal jaarlijks nagegaan worden of de gedragscode van de uitbestedingspartners nog gewijzigd zijn ten opzichte van de laatste toetsing.
- Periodiek overleg en evaluatie met de uitbestedingspartner over de uitvoering van de (bijgestelde) processen. Met de uitbestedingspartner die het pensioenbeheer uitvoert, vindt minimaal per kwartaal overleg plaats.
- Het bestuur van het pensioenfonds laat periodiek door de bestuursondersteuning, aan de hand van (kwartaal)rapportages toetsen of de werkzaamheden door de andere partij zijn uitgevoerd conform de contractuele afspraken.

IT-risico

IT- risico is het risico dat het pensioenfonds wordt geschaad doordat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder operationeel risico:

- Beveiliging(privacy/datalekken, cybercrime).
- Continuïteit (kwaliteit software, hardware, back-ups).
- Integriteit.
- Aanpasbaarheid.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- In de uitbestedingsovereenkomst zijn specifieke afspraken gemaakt over kwaliteit en levering.
- De pensioenuitvoerder Centric heeft haar IT-systeem ondergebracht bij Centric System Management Center. Hiervoor heeft Centric System Management Center een ISAE 3402-II certificering.
- Daarnaast vindt er dagelijks een back-up plaats van de administratie.
- Het pensioenfonds werkt op het internationale netwerk van Yara. Dit wordt dagelijks geback-up't en apart bewaard. Yara heeft een servicecontract met bijbehorende SLA met leverancier DXC. Zij zijn in het bezit van een ISO 9001, ISO 27001 en ISO17025 verklaring.
- De toegankelijkheid tot de stukken wordt afgeschermd met autorisaties.
- Er vinden op regelmatige basis gesprekken plaats met de uitvoeringsorganisatie over de toekomstvastheid van het IT-landschap.

Integriteitsrisico

Onder integriteitsrisico wordt verstaan het risico van sancties en schade als gevolg van het niet-integer of onethisch handelen of gedragen van de organisatie, het bestuur, de medewerkers of betrokken derden. Dit betreft ook het schaden van de reputatie, de missie of de (kwaliteits-) doelstellingen van het pensioenfonds. Een en ander gerelateerd aan wettelijke normen, maatschappelijke opvattingen en door het pensioenfonds zelf gestelde normen.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder integriteit:

- Ontduiking / ontwijking fiscale regelgeving.
- Omkoping.
- Witwassen/terrorismedinanciering/sanctiewetgeving.
- Belangenverstrengeling.
- Benadeling van derden (stakeholders).
- Misbruik van voorwetenschap.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- Het bestuur doet enkel zaken met gerenommeerde aanbieders conform het uitbestedingsbeleid van het fonds.
- Ieder bestuurslid ondertekent de gedragscode. Het pensioenfonds heeft een procuratiebeleid en werkt met het 4-ogen principe.
- Door de pensioenadministrateur Centric worden logische controles uitgevoerd.
- Het bestuur ontvangt periodieke SLA rapportages.
- Vermogensbeheerders confirmeren dat zij geen zakendoen met partijen op de sanctielijst.
- Het pensioenfonds heeft een klachten en geschillenprocedure, een klokkenluidersregeling en voert deze uit. Daarnaast is het ethiekbeleid van de werkgever voor de bestuursleden namens de actieven, van toepassing.
- Het bestuur heeft een gedragscode en leeft deze na. Het bestuur heeft bepaald welke personen als 'verbonden personen' worden beschouwd in het kader van de gedragscode. Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan de verbonden personen en heeft ook anderszins geen vorderingen op hen.
- Het bestuur heeft een beloningsbeleid (zie ook artikel 5.1).

Juridisch risico

Juridisch risico is het risico van sancties en verlies door het niet naleven van formele afspraken (contracten), niet contractuele verplichtingen en wet- en regelgeving.

De volgende sub-risico's zijn geïdentificeerd onder integriteit:

- Wetgevingsrisico.
- Niet-contractuele rechten.
- Niet-contractuele verplichtingen.

Het bestuur beheerst dit risico onder andere op de volgende wijze:

- Altijd een externe check van juridische documenten en contracten.
- Er wordt met gerenommeerde partijen gewerkt conform het uitbestedingsbeleid.
- De uitvoeringsovereenkomst is overeengekomen met cao -partijen.
- Het bestuur informeert zich over actualiteiten en mogelijke toekomstige wijzigingen in wet- en regelgeving.

Governance risico

Dit is het risico dat het pensioenfonds wordt geschaad doordat de continuïteit van bestuur en VO in gevaar komt door onvoldoende beschikbaarheid en/of geschiktheid.

Het bestuur beheerst dit risico onder ander op de volgende wijze:

- In de statuten zijn vervangingsbepalingen opgenomen.
- Het bestuur heeft profielschetsen opgesteld waaraan bestuurders moeten blijven voldoen.
- Het uitvoeren van periodieke zelf -evaluaties.
- Het opstellen en uitvoeren van een jaarlijks geschiktheidsplan.

6.5.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met Centric voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023. De kosten samenhangend met deze uitbestedingsovereenkomst komen ten laste van de werkgever.

Verstrekte zekerheden en garanties

Per jaareinde heeft het pensioenfonds geen zekerheden of garanties afgegeven.

Investeringsverplichtingen

Per jaareinde heeft het pensioenfonds geen investeringsverplichting aangegaan.

6.6 Toelichting op de Staat van baten en lasten

6.6.1 Premiebijdragen

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Premiebijdragen	8.233	8.265
Premie AAOP	152	150
Bijdrage werkgever ivm solvabiliteit	25.171	2.965
	33.556	11.380

Afhankelijk van de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds kan naast de gedempte kostendekkende pensioenpremie een additionele premie worden geheven of een korting worden verleend.

Indien de toeslagbeleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds ultimo boekjaar lager is dan 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad, zal een additionele bijdrage in rekening worden gebracht van:

- c. Het positieve verschil tussen 107% en de toeslagbeleidsdekkingsgraad ultimo boekjaar voor bijstorting ten opzichte van de VPV ultimo boekjaar én
- d. 1/10 van het verschil tussen 5%-punt onder de vereiste dekkingsgraad en de toeslagbeleidsdekkingsgraad die minimaal op 107% wordt gesteld ingeval deze lager is.

Ultimo 2020 bedroeg de toeslagbeleidsdekkingsgraad (vóór bijstorting door de werkgevers) 103,4% (2019: 110,0%) waardoor er een additionele bijdrage van de aangesloten werkgevers vereist is van € 25.171.000,- (2019: € 2.965.000,-).

Voor de berekening van de toeslagbeleidsdekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad, exclusief de bijstortingsverplichting van de werkgever, gecorrigeerd met de bestemmingsreserve AAOP ten bedrage van € 1.462.000,- (2019: € 1.302.000,-). Daardoor komt de toeslagbeleidsdekkingsgraad per ultimo 2020 uit op 103,4% (2019: 110,0%).

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	14.445	12.281
Gedempte kostendekkende premie	8.225	8.320
Feitelijke premie	33.556	11.380

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2020 gepubliceerd door DNB). De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2020	2019
	EUR	EUR
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	11.995	10.086
Pensioenuitvoeringskosten	-8	55
Solvabiliteitsopslag	2.458	2.140
	14.445	12.281

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	4.687	4.652
Pensioenuitvoeringskosten	-8	55
Solvabiliteitsopslag	959	993
Opslag voorwaardelijke opbouw	2.587	2.620
	8.225	8.320

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	4.687	4.652
Benodigd voor AAOP	152	150
Opslag voor solvabiliteit	959	993
Opslag voorwaardelijke opbouw	2.587	2.620
Bijstorting werkgever	25.171	2.965
	33.556	11.380

6.6.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2020	Directe	Indirecte	Kosten van	Totaal
(x 1.000)	beleggings-	beleggings-	vermogensbeheer	
	opbrengsten	opbrengsten		
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	2.028	-4.028	-343	-2.343
Aandelen	1.592	22.490	-424	23.658
Vastrentende waarden	1.873	17.521	-1.407	17.987
	5.493	35.983	-2.174	39.302

2019	Directe	Indirecte	Kosten van	Totaal
(x 1.000)	beleggings- opbrengsten	beleggings- opbrengsten	vermogensbeheer	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	1.802	8.141	-385	9.558
Aandelen	2.063	37.442	-462	39.043
Vastrentende waarden	2.234	27.438	-1.308	28.364
	6.099	73.021	-2.155	76.965

6.6.3 Pensioenuitkeringen

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	14.554	13.883
Partnerpensioen	3.177	3.201
Wezenpensioen	34	34
AAOP uitkeringen	205	190
Afkopen	-	6
	17.970	17.314

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 497,27 (2019: € 484,09) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

6.6.4 Pensioenuitvoeringskosten

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Bestuurskosten	3	3
	3	3

Alle andere kosten, zoals administratiekosten, accountantskosten, kosten van de waarmerkende en adviserende actuaris, contributies en bijdragen bedragen € 1.420.000,- (2019: € 1.131.000,-) en worden betaald door de werkgever en zijn derhalve niet verantwoord in de pensioenuitvoeringskosten van het pensioenfonds. Naast het onderzoek naar de jaarrekening en jaarstaten is er geen samenloop met andere dienstverlening door KPMG.

De 4 gepensioneerden leden van het verantwoordingsorgaan hebben een totale vergoeding ontvangen van € 3.000,-

Bezoldiging Personeelsleden

Het pensioenfonds heeft zowel in 2020 als in 2019 geen personeel in dienst. De beheeractiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoerder dan wel vermogensbeheerder.

6.6.5 Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Indexering en overige toeslagen

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

De ambitie van het pensioenfonds is de algemene prijsindex te volgen. De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. De financiële positie is gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad zoals vastgesteld voorafgaand aan de laatste bestuursvergadering van het jaar.

Het bestuur heeft in het boekjaar besloten per 1 januari 2019 geen toeslagen toe te kennen.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met $-/- 0,324\%$. Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2020.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Onder toelichting 15 is de wijziging uit hoofde van overdracht van rechten opgenomen.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Met ingang van boekjaar 2020 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2020 zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap (AG).

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Overige wijzigingen Technische voorziening		
Sterfte	-2.023	-774
Arbeidsongeschiktheid	-267	31
Mutaties	586	-304
Totaal overige wijzigingen	-1.704	-1.047

6.6.6 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Uitgaande waardeoverdrachten	197	-
Subtotaal	197	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Ottrekking aan de technische voorzieningen	-286	-
Totaal overige resultaten	-286	-
Saldo overdracht van rechten	-89	-

In 2019 zijn er geen inkomende of uitgaande waardeoverdrachten geweest.

6.6.7 Saldo Herverzekering

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Premies herverzekering	261	375
Uitkeringen uit herverzekering	-88	-64
Winstdeling	-1	-56
	172	255

6.6.8 Bestemming saldo van baten en lasten

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo baten en lasten

Op grond van de statuten kan het bestuur besluiten wat te doen met het saldo van baten en lasten.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar

Het bestuur van het pensioenfonds besluit € 160.000,- aan de bestemmingsreserve AAOP te doteren en de rest van het batig saldo boekjaar 2020 ad € 16.974.000,- te doteren aan de Algemene Reserve.

6.6.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing rentetermijnstructuur

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. In onderstaande tabel is de geschatte impact op de technische voorziening weergegeven van de stapsgewijze invoering:

Technische voorziening	Hoogte van de technische voorziening	Wijziging van de technische voorziening (cumulatief)
	EUR 000	
Op basis van de rentetermijnstructuur per 31-12-2020	573.365	0,00%
Op basis van de rentetermijnstructuur per 01-01-2021	578.282	0,86%
Op basis van de rentetermijnstructuur per 01-01-2022	583.490	1,77%
Op basis van de rentetermijnstructuur per 01-01-2023	589.013	2,73%
Op basis van de rentetermijnstructuur per 01-01-2024	594.878	3,75%

7. Overige gegevens

7.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Yara Nederland te Terneuzen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Triple A – Risk Finance Certification B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Triple A – Risk Finance Certification B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.950.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 150.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Deze situatie bestaat dit jaar voor het eerst.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 16 juni 2021

drs. Gerry Koning AAG FRM

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

7.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland per 31 december 2020 en van het saldo van baten en lasten over 2020, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Yara Nederland ('de Stichting' of 'het fonds') te Terneuzen gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2020;
- 2 de staat van baten en lasten over 2020;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2020; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit van EUR 3,0 miljoen
- Circa 0,5% van het pensioenvermogen

Kernpunten

- Waardering van de technische voorzieningen

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 3,0 miljoen (2020: EUR 2,7 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2020 (circa 0,5%, 2019: circa 0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. De materialiteit voor de jaarrekening is niet significant gewijzigd ten opzichte van vorig jaar, maar wel toegenomen als gevolg van de toename van het pensioenvermogen ten opzichte van 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 150.000 rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan diverse externe vermogensbeheerders. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Centric Pension and Insurance Solutions B.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door de diverse externe vermogensbeheerders en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Centric Pension and Insurance Solutions B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van een andere onafhankelijke auditor inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Centric Pension and Insurance Solutions B.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Richtlijn 3402 type II-) rapportage.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij met de andere onafhankelijke auditor, de in de Richtlijn 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Centric Pension and Insurance Solutions B.V.

Ten aanzien van de uitbestedingen aan externe vermogensbeheerders maken wij geen gebruik van de werkzaamheden van andere onafhankelijke accountants omdat wij een gegevensgerichte controleaanpak hanteren en daarom geen gebruik hoeven te maken van interne beheersingsmaatregelen van de betreffende externe vermogensbeheerders om voldoende en geschikte controle-informatie te kunnen verkrijgen als basis voor ons oordeel over de jaarrekening. Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en uitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Onze focus op het risico van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze doelstellingen

De doelstellingen van onze controle op het gebied van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving zijn:

Met betrekking tot fraude:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie; en
- het op passende wijze inspelen op fraude of vermoede fraude die tijdens de controle wordt geïdentificeerd.

Met betrekking tot het niet-naleven van wet- en regelgeving:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving; en
- het verkrijgen van een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving berust bij het bestuur.

Onze risicobeoordeling

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij frauderisicofactoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaglegging, het oneigenlijk toe-eigenen van activa en het risico op omkoping en corruptie in acht genomen. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude.

Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is, hebben we het bestuur verzocht om inlichtingen te verstrekken omtrent de naleving van dergelijke wet- en regelgeving en hebben we correspondentie met externe toezichthouders geïnspecteerd.

De potentiële impact van de geïdentificeerde wet- en regelgeving op de jaarrekening varieert aanzienlijk.

Ten eerste is de Stichting onderworpen aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en financiële verslaglegging (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben de mate waarin aan deze wet- en regelgeving wordt voldaan vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening en derhalve zijn er geen aanvullende controlewerkzaamheden nodig.

Ten tweede is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet-voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

In overeenstemming met de controlestandaarden hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (verondersteld risico) als enig frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd. We hebben het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording weerlegd, omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude is besproken binnen het controleteam en wij bleven alert op aanwijzingen voor fraude en/of het niet-voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle.

Bij al onze controles hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een onderzoek naar aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, wat een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude kan betekenen. We verwijzen naar het kernpunt van de controle, met hierin onze aanpak met betrekking tot de Technische Voorzieningen vanwege schattingen waarbij het bestuur zich baseert op significante oordeelsvorming.

We hebben onze risico-inschatting en controleaanpak gecommuniceerd aan het bestuur. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, dat vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden

We hebben de volgende controlewerkzaamheden (niet uitputtend) uitgevoerd om in te spelen op de ingeschatte risico's:

- We hebben de opzet en het bestaan en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren.
In het geval van tekortkomingen in de fraudemitigerende interne beheersingsmaatregelen, hebben we aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht welke zijn ingericht aan de hand van onze risico-inschatting.
- Wij hebben mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur geëvalueerd en (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico geïdentificeerd. Indien wij journaalposten met een verhoogd frauderisico hebben geïdentificeerd, hebben wij deze door middel van validatie van brondocumentatie gecontroleerd.
- We hebben een zekere mate van elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals detailcontroles op de juistheid van uitkeringen ten aanzien van opgevraagde pensioenen van onvindbaren.
- We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden in overweging genomen en geëvalueerd of bevindingen dan wel afwijkingen indicatief waren voor fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving. Indien dit het geval was, hebben wij onze beoordeling van de relevante risico's en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

- We hebben controle-informatie verkregen met betrekking tot de naleving van die bepalingen van de wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze een direct effect hebben op de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.
- We hebben rekening gehouden met het effect van feitelijke, vermoede of geïdentificeerde risico's van niet-naleving van wet- en regelgeving als onderdeel van onze procedures voor de daarmee samenhangende posten in de jaarrekening.

Onze procedures om in te spelen op het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude hebben niet geleid tot een 'kernpunt van de controle'.

Verder merken we op dat onze controle niet primair is opgezet om fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving te detecteren en dat het bestuur verantwoordelijk is voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Hoe minder direct de gevolgen voor de financiële overzichten van het niet-voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het ook is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet-detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting 6.4.4 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Uit de toelichting in noot 6.4.2 blijkt dat een schattingswijziging heeft plaatsgevonden. In noot 6.5.6 is het

verloop van de technische voorzieningen gedurende het boekjaar toegelicht inclusief het effect van de wijziging van actuariële uitgangspunten. In noot 6.5.8 (Risicobeheer) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de technische voorzieningen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de technische voorzieningen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die

verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 16 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

P. Smit RA

Bijlage 1: Visitatiecommissie

Rapport

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Yara (hierna: SPY) is het ondernemingspensioenfonds dat de gesloten pensioenregeling uitvoert voor de medewerkers van vier Yara ondernemingen (Yara Sluiskil BV, Yara Holding Netherlands BV, Yara Vlaardingen BV en Yara Nederland BV).

Het pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur bestaande uit zes leden (drie van werkgeverszijde, waarvan één zetel is ingevuld met een extern bestuurder, twee van werknemerszijde, waarvan één zetel is ingevuld door een extern bestuurder en één namens de gepensioneerden).

Het fonds heeft een verantwoordingsorgaan bestaande uit zeven personen (drie namens de deelnemers en vier namens de gepensioneerden). Sinds 2007 wordt het intern toezicht ingevuld middels een visitatiecommissie.

De voorzitter en de secretaris van het bestuur verzorgen het dagelijks beleid in het dagelijks bestuur.

De rol van sleutelfunctiehouder risicobeheer (hierna: SFH RB) wordt vervuld door de extern bestuurder namens de werknemers. De sleutelfunctiehouder internal audit (hierna: SFH IA) is een bestuurslid namens de gepensioneerden en de sleutelfunctiehouder actuariael (hierna: SFH A) is tevens certificerend actuaaris.

Het fonds heeft een beleggingsadviescommissie: de voorzitter is de extern bestuurder namens de werkgever.

SPY laat zich bijstaan door een adviserend actuaaris (WTW), de certificerend actuaaris is (Triple A), de accountant (KPMG) en de adviseur vermogensbeheer (Triple A). Centric voert de pensioenadministratie uit. Het vermogen is belegd in verschillende fondsen (Altera, BNP, KCM, NNIP, Pimco en Vanguard).

Het bestuur heeft de visitatiecommissie gevraagd, naast de reguliere onderzoeksthema's (zie alinea hieronder), aandacht te geven aan de volgende thema's:

- Opvolging van de aanbevelingen
- Vernieuwd beleggingsbeleid en rapportering
- Vernieuwd IRM-beleid en rapportage.

De Pensioenwet geeft aan dat de visitatiecommissie toezicht houdt op het beleid en de algemene gang van zaken, adequate risicobeheersing en op evenwichtige belangenafweging.

De Code Pensioenfondsen voegt daaraan toe: de visitatiecommissie draagt bij aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

De visitatiecommissie past de VITP-Toezichtcode toe. Toepassing is niet wettelijk verankerd, maar wel aanbevolen door de VITP (Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector).

De toepassing is op basis van het principe “pas toe of leg uit”. De visitatiecommissie heeft de VITP-Toezichtcode toegepast bij de organisatie en opzet van de uit te voeren visitatie door het te hanteren normenkader (apart als bijlage bij dit rapport en op te vragen) vast te stellen.

Hieronder vindt u de waarnemingen en aanbevelingen van de visitatiecommissie, op basis van de documenten en de, hierboven genoemde, interviews.

Het rapport is opgebouwd rond de acht thema’s van de Code Pensioenfondsen.

Algehele conclusie

Het bestuur heeft het afgelopen jaar veel tijd besteed aan de opvolging van de aanwijzingen uit het DNB onderzoek. De te nemen maatregelen, volgend uit het onderzoek van DNB, hebben het bestuur het gevoel gegeven dat deze (veel) toegevoegde waarde opleveren. DNB heeft bericht dat het onderzoek van hun kant is afgerond.

Door het toetreden van twee externe professionele bestuurders is het kennisniveau naar een hoger niveau gebracht en is de slagvaardigheid van het bestuur verbeterd.

Het risicomanagement is verder geprofessionaliseerd met onder andere rapportages met een beter strategisch en tactisch inzicht. Ook de opstelling van Plan-Do-Check-Act analyse draagt hieraan bij.

Het beleggingsbeleid heeft verdere invulling gekregen door het opstellen van investment cases en een mechanisch herbalanceringsbeleid. Besluiten over de invulling van het rentebeleid worden in de loop van 2021 genomen na afronding van de ALM studie.

Zowel de gebreken in de kwaliteit van de pensioenuitvoering bij Centric alsmede de onzekerheid over de continuïteit van Centric zelf, blijven zorgwekkend.

De visitatiecommissie constateert dat de ontwikkelingen op het gebied van governance, beleggingsbeleid en risicomanagement zeer positief zijn. De aanbevelingen van zowel DNB als de VC zijn adequaat opgepakt. Het verbeterproces ziet er positief uit. In het najaar zal de visitatiecommissie verdere aandacht geven aan de voortgang.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Norm: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen, maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.

Het bestuur heeft adequaat gehandeld n.a.v. het kritische rapport van DNB over het vermogensbeheer. Er is een goed plan van aanpak opgesteld en een projectorganisatie ingericht. Met een positieve attitude (niet defensief, maar opbouwend) heeft het bestuur binnen de gestelde tijdslijnen een reeks van verbeteringen weten te realiseren. Daarbij is de rol van de nieuwe bestuursleden belangrijk geweest, maar het mag ook gezegd worden dat de overige bestuursleden zich zeer positief en daadkrachtig hebben opgesteld. De uitvoerbaarheid is hierbij steeds in de overwegingen meegenomen.

WTW heeft het proces begeleid en de rapportages voorbereid maar het bestuur is kritisch en verantwoordelijk geweest en heeft eigenaarschap getoond in het finaliseren van deze rapportages. Dit heeft zelfs geleid tot een ‘good practice’ voor DNB.

De vergaderingen van het bestuur en van de bestuurlijke commissies zijn goed gedocumenteerd en gedegen voorbereid. Het besluit om bestuursvergaderingen te verkorten en frequenter te vergaderen, heeft het bestuur geholpen om beter in de materie te komen. Daarnaast wordt de inbreng van de twee externe professionals als zeer positief ervaren. De discussies in het bestuur zijn steviger geworden en hebben meer diepgang. Alle bestuurders krijgen en nemen de ruimte om vragen te stellen en afwijkende standpunten in te nemen.

De bestuurders hebben evident verschillende persoonlijkheden; ze vullen elkaar daarin goed aan.

Het bestuur wil vanaf 2021 meer gaan sturen op strategisch niveau.

De Covid-pandemie heeft de nodige invloed gehad op de vergaderstijl van het bestuur. Dit heeft niet geleid tot bestuurlijke risico's, de jaarplanning is gevolgd.

De zelfevaluatie van het bestuur heeft geleid tot het aantrekken van het extern bestuurslid met kennis van beleggingsbeleid. Met twee externe bestuursleden is het niveau van het bestuur als geheel, maar ook van ieder bestuurslid individueel toegenomen.

De notulen zijn uitgebreid en discussies worden zorgvuldig weergegeven. M.b.t. de bestuurders/tevens SFH blijkt niet altijd duidelijk of degene in de hoedanigheid van bestuurslid spreekt of van SFH. Daarom beveelt de VC aan om dit in de notulen goed weer te geven. Dit geeft een beter beeld en bevordert de rolzuiverheid.

De SFH IA is inmiddels door DNB goedgekeurd. Zowel het charter als het auditplan is opgesteld. Per audit zal het bestuur kijken wie het beste als vervuller kan optreden. De visitatiecommissie geeft het bestuur in overweging dat het afwisselend inschakelen van meerdere vervullers voor audits kan leiden tot inefficiency t.a.v. het inwerken en t.a.v. fonds specifiek kunnen fungeren. Dit kan kostenverhogend zijn en heeft als risico dat onderzoeksresultaten minder relevant zijn.

In 2021 zal de eerste interne audit plaatsvinden, naar de governance. Er ligt een plan om op enig moment een scan te laten uitvoeren naar de volwassenheid van de governance, maar vanwege de recente bestuurswisselingen en de snel veranderende omgeving is dat voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Voor de SFH RB vervult WTW vooralsnog de vervullersrol. Op termijn gaat het bestuur deze rol evalueren.

Er vindt periodiek overleg plaats met de 2e en 3e lijn van Centric, alsmede met de SFH's van de overige bij Centric aangesloten fondsen. De functionaliteit van deze overleggen dient zich nog verder te ontwikkelen.

Het pensioenakkoord heeft de aandacht van het bestuur. Inmiddels is een aantal bijeenkomsten gehouden waarbij gekeken is naar de opties en de gevolgen voor het fonds en de deelnemers. Daarbij is gekeken naar de governance, de kosten en de uitkomsten voor de deelnemers. De bijstortverplichting van de werkgever is een complicerende factor. De sociale partners zullen in eerste instantie door het fonds voorzien worden van de nodige informatie. De VC geeft het bestuur mee om ook het VO goed te blijven informeren over het projectplan en ze aangehaakt te houden. Het VO heeft tenslotte een verzwaard adviesrecht over het pensioenakkoord.

Beleggingsbeleid:

Met de komst van een nieuw bestuurslid (extern professional), tevens voorzitter van de BAC, wordt het bestuur directer geïnformeerd over het beleggingsbeleid en zorgt tevens voor een betere borging in de bestuurscyclus. De voorzitter van het bestuur is tevens lid van de beleggingscommissie wat de rolvastheid kan bemoeilijken.

Binnen de BAC is de countervailing power op orde. De nieuwe voorzitter heeft een professionele beleggingsachtergrond en de vorige voorzitter blijft als extern adviseur betrokken.

Er is een verbeteringslag gemaakt in de documentatie. In het beleggingsplan 2021 is o.a. de beleggingscyclus opgenomen en de beleggingsbeginselen zijn aangepast. De investmentcases inmiddels beschreven en ook deze notulen geven een goede weergave van de discussie. Hierbij ligt de nadruk nog steeds op de performance van de beleggingsfondsen, de besprekingen over (financiële) risico's lijken onderbelicht in de vergaderingen. Dit blijkt ook uit de risicorapportage die nog een verdere kwaliteitsverbetering ten aanzien van de financiële risico's behoeft.

De ALM-studie is in Q1 2021 uitgevoerd. De ALM-studie is begonnen met een evaluatie van de vorige studie. Daarna is uitgebreid gesproken over de te hanteren parameters en is ook goed gekeken naar mogelijke gevolgen voor de bijstortingsverplichting van de werkgever bij verschillende scenario's. Binnen de ALM-studie is de focus op een periode van 5 jaar als horizon bekeken, om een beter inzicht te krijgen in de gevolgen van het pensioenakkoord voor het fonds.

Het herbalanceringsbeleid is opnieuw vastgesteld: dit is mechanisch geworden. Eenmaal per jaar wordt de portefeuille naar de strategische weging teruggebracht en bij het overschrijden van de bandbreedte. De korte termijn risicohouding is eveneens opnieuw bekeken en aangepast, dit in opvolging van een aanbeveling van DNB.

Het ESG-beleid (en daaraan gekoppeld het securities lending beleid) wordt herijkt aan de hand van de uitkomsten van een enquête onder de deelnemers. Het bestuur heeft nog geen besluit genomen over de implementatie van SFDR, dit staat voor 2021 op de agenda.

Het rentebeleid, w.o. de afdekking van het curverisico, moet nog verder invulling krijgen. Hier wordt in Q2 2021 een besluit over genomen. Het bestuur heeft een aantal educatiesessies rondom rentebeleid gevolgd om de materie beter in de vingers te krijgen. Bij zowel de inrichting van het beleggingsbeleid als de renteafdekking wordt complexiteit vermeden en zo aansluiting gezocht bij het kennisniveau van het bestuur en de omvang van het fonds.

Financiële opzet:

In 2020 heeft de dekkingsgraad zich negatief ontwikkeld, hetgeen tot een bijstorting van de werkgever(s) noopte. Het bestuur houdt gedurende het jaar goede afstemming met de sponsor over de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het kader van de bijstortverplichting.

De kosten per deelnemer zijn, gegeven de relatief kleine omvang van het fonds, hoog maar worden wel goed beheerst.

Risicomanagement:

Het nieuwe externe bestuurslid en tevens SFH RB betreft het hele bestuur bij de verdere ontwikkeling van risicomanagement. In 2020 is het beleidsdocument Integraal Risico Management opnieuw vastgesteld. Er is in 2020 tevens gestart met het uitvoeren van een RSA (risk self assessment). Dit is ingevuld middels een aantal sessies gesplitst in SIRA, financiële risico's en niet-financiële risico's. Daarbij zijn ook de bruto-netto inschattingen en de beheersmaatregelen geëvalueerd. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verdere professionalisering van het risicomanagement.

De vervullersrol ligt nu bij WTW.

In de voorleggers wordt, voor onderwerpen waarbij dat relevant is, een 2e-lijns oordeel opgenomen.

Voor de verschillende processen zijn de risico's in kaart gebracht en volgens het zogenaamde RASCI-model is per risico de betrokkenheid toegewezen aan de bestuursleden.

De ontwikkelingen binnen risicomanagement hebben geleid tot de volgende doelstellingen: de interne bedrijfsvoering, financiële beheersing en betrouwbare communicatie. Om de integraliteit van het risicomanagement te bevorderen is het de bedoeling om de risico's te koppelen aan deze doelstellingen. Daarnaast is het streven om meer consistentie te realiseren tussen de rapportage van niet-financiële en financiële risico's. Dit wordt ingevoerd in de rapportages vanaf Q1 2021.

De ERB zal plaatsvinden in Q3 2021.

De SFH RB heeft naast de rol van monitoring van de niet-financiële risico's ook nadrukkelijk een challenge rol versus de BAC, door het proces van oordeelsvorming kritisch te volgen en voorstellen van een risico-opinie te voorzien.

Verantwoordingsorgaan:

Ook dit jaar heeft het VO een logboek met een overzicht van gedane werkzaamheden. Als gevolg van Covid-19 was ook het VO gedwongen om online te vergaderen. Besloten werd daarom de vergaderingen te verkorten maar wel frequenter te overleggen. Het bestuur is zorgvuldig in de informatievoorziening naar het VO. Na iedere vergadering wordt er bekeken welke informatie van belang is voor het VO. De voorzitter bespreekt dit na de vergadering met de voorzitter van het VO. Deze open en transparante communicatie bevordert de relatie en vertrouwen tussen VO en bestuur.

Er is voldoende kritisch gehalte bij het VO; dit wordt door het bestuur gerespecteerd. Maar leidt ook wel eens tot weerstand.

De zittingstermijnen van de VO-leden lopen medio 2022 af. De meeste VO-leden zijn bereid nog een periode deel te nemen. Voor de langere termijn maakt het VO zich zorgen over de continuïteit van de bezetting.

Het VO is tevreden over het communicatiebeleid. Ook het VO maakt zich zorgen om de ontwikkelingen binnen Centric, maar ziet dat het bestuur er bovenop zit.

Het VO heeft een zelfevaluatie gedaan. Het VO is tevreden over het eigen functioneren en over de verhouding met het bestuur en de mate van informatievoorziening.

De aanbevelingen van de VC worden opgevolgd danwel beargumenteerd niet opgevolgd. Het bestuur bespreekt het vervolg van deze aanbevelingen met enige regelmaat.

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen

Norm: *Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling.*

Uitbesteding (Centric):

De kwaliteit van de operationele processen bij Centric blijft zorgelijk.

Ook in het afgelopen jaar hebben zich weer meerdere incidenten voorgedaan. Foute berekeningen, verkeerde berichtgeving richting deelnemers hebben het vertrouwen verder doen dalen. Een aantal in de Service Level Agreement overeengekomen Key performance Indicators worden gedurende meerdere kwartalen niet gehaald.

Daarnaast is de planner, die voor YARA als werkgever veel informatie geeft over het eigen personeelsbestand, een dossier dat maar niet afgerond wordt. De huidige, beperktere, planner wordt daarom in de lucht gehouden. Centric biedt de mogelijkheid om aanvullende proefberekeningen te laten doen die niet mogelijk zijn in de huidige planner.

De inrichting van de 2e en 3e lijn (Three Lines of Defense) bij Centric is nog niet op orde. Tevens is de opzet van de jaarlijkse ISAE-audit nog aan discussie onderhevig.

Centric is bezig met het inrichten van een nieuw ICT-systeem, Dit moet leiden tot een sterke verbetering en (een deel van) de foutenlast wegnemen.

Het bestuur blijft, terecht, twijfelen aan de continuïteit van Centric. Het personeelsbestand kent veel verloop waardoor veel kennis verloren gaat. Ook de veranderingen in het management geven het bestuur weinig comfort.

Het bestuur zit kort op de bal, en heeft zeer frequent overleg met Centric. Dit gebeurt primair door de 1e lijn (i.c. de voorzitter en WTW) met ook een nadrukkelijke rol voor de 2e lijn (i.c. SFH RB).

Het bestuur heeft de markt naar mogelijke andere partijen verkend maar deze is niet erg ruim. Het zogenaamde 'plan B' is aanwezig.

Daarnaast is de toekomst van het fonds ook niet oneindig. Het bestuur zit daarmee in een spagaat.

Na de zomer zal het bestuur een beslissing nemen over het wel of niet door gaan met Centric.

De uitbesteding van het vermogensbeheer verloopt naar tevredenheid. De beheerders worden gemonitord en ISAE-verklaringen worden beoordeeld.

Voor de uitvoering van het rentebeleid wordt conform het uitbestedingsbeleid gezocht naar een uitvoerder nadat de ALM is afgerond.

Uitbestedingspartners worden jaarlijks beoordeeld.

Thema 3: Integer handelen

Norm: Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

Het bestuur is integer en open naar elkaar toe. Dit leidt tot goede discussies. Dit blijkt uit de notulen en uit de gesprekken met de verschillende bestuurders. Bijvoorbeeld bij discussies over het nieuwe pensioenakkoord en de toekomst van het fonds worden alle bestuursleden betrokken en gehoord. Het belang van de deelnemer staat voorop, maar de belangen van de overige stakeholders (met name de werkgever) worden niet uit het oog verloren.

Compliance:

Bestuursleden, leden van het VO en de visitatieleden (sinds 2019 benoemd als verbonden personen) hebben de gedragscode ondertekend.

De SIRA is herijkt. De compliance officer is hierbij betrokken.

Thema 4: Kwaliteit nastreven

Norm: Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie.

De Covid-19 pandemie heeft tot aanpassingen geleid in de vergaderstructuur van het bestuur. Zo is frequenter en (uiteraard) online vergaderd, maar dit heeft geen gevolgen gehad voor de onderlinge communicatie en informatievoorziening. Het werken met voorleggers heeft de informatievoorziening, voorbereiding en discussies bevordert. De countervailing power is verbeterd door de inbreng van de twee externe bestuurders waardoor minder zwaar op de expertise van extern adviseurs hoeft te worden geleund.

Het bestuur staat open voor elkaars mening en is in staat elkaar uit te dagen.

Het bestuur heeft de aanwijzingen van DNB serieus opgepakt en aangegrepen om de kennis, kwaliteit van documentatie en inzicht in de diverse risico's te verbeteren. Het voltallige bestuur heeft deelgenomen aan diverse workshops rondom het beleggings- en rentebeleid en de ALM studie.

Zelfevaluatie:

Zowel het bestuur als het VO hebben in 2020 een zelfevaluatie uitgevoerd. De zelfevaluatie heeft geleid tot het aantrekken van een extern bestuurder met beleggingskennis.

Het deskundigheidsplan is in 2021 opnieuw vastgesteld.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen

Norm: *Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoemen en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.*

De twee externe bestuurders zijn middels een zorgvuldig proces benoemd.

Het bestuur beschikt over een deskundigheidsplan: het plan is in april 2021 aangepast.

Van één bestuurder is bekend dat hij niet herbenoembaar is. Meerdere bestuurders zijn al langjarig aan boord. Mogelijke (interne) opvolgers zijn nog niet in beeld. Dat vraagt aandacht voor successieplanning.

Het VO heeft een eigen plan voor het bevorderen van hun deskundigheid: in 2021 wil het VO zich verdiepen in het proces van een CWO (collectieve waardeoverdracht).

Thema 6: Gepast belonen

Norm: *Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.*

Het beloningsbeleid van het fonds voldoet aan de hiervoor gestelde criteria. In 2020 heeft het bestuur het beloningsbeleid gewijzigd. Het beheerst beloningsbeleid is conform norm 13 van de Code Pensioenfondsen ingericht. Dit geldt zowel voor de beloning van bestuurders, verantwoordingsorgaan visitatiecommissie, als voor de uitvoerders/toeleveranciers.

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen

Norm: *Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en de integriteit van de bedrijfsvoering.*

De navolging van de Code Pensioenfondsen wordt door het bestuur verantwoord in het jaarverslag.

Het bestuur heeft een governance nota opgesteld die beschouwd kan worden als een begin van een beleids- en verantwoordingscyclus (norm 3 van de Code Pensioenfondsen). De aanbeveling van de VC om aan het jaarplan doelstellingen en behaalde resultaten van het afgelopen jaar toe te voegen is ingevuld.

De aanbevelingen van de Compliance Officer, Actuaris, Accountant, VO en VC zijn samengebracht in een jaarplan en zijn nagenoeg allemaal opgevolgd of nog in de uitvoeringsfase.

Thema 8: Transparantie bevorderen

Norm: *Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.*

Het bestuur legt verantwoording af middels het jaarverslag en aan het VO. Er is minstens viermaal per jaar overleg tussen (een delegatie van het) bestuur en VO. Daarnaast vindt, zoals hierboven aangegeven, na afloop van iedere bestuursvergadering een kort overleg plaats tussen de beide voorzitters.

Communicatie:

Het fonds heeft het afgelopen jaar voldoende gecommuniceerd over de gevolgen van de Covid-pandemie, de gang van zaken bij het fonds en de ontwikkelingen rondom het Pensioenakkoord. Het VO heeft positief geadviseerd over het communicatiejaarplan. Het bestuur heeft het jaarplan kunnen uitvoeren.

Ondanks toezeggingen van Centric is de nieuwe pensioenplanner nog niet geïnstalleerd. Er zijn maatregelen getroffen om de informatievoorziening voldoende op peil te houden. Dit heeft de volle aandacht van het bestuur.

Sluiskil/Vlaardingen, 26 mei 2021

De visitatiecommissie

Reactie van het bestuur op het rapport van de visitatiecommissie

Het bestuur dankt de leden van de visitatiecommissie voor de uitgevoerde visitatie over het boekjaar 2020. Het bestuur is verheugd dat de visitatiecommissie positief gestemd is over de wijzigingen die op veel vlakken in 2020 zijn doorgevoerd.

Bijlage 2: Compliance officer

Verslag van de compliance officer

Onder compliance wordt het geheel van maatregelen verstaan dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving, alsmede op interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en de integriteit van het fonds wordt aangetast.

Het fonds heeft een gedragscode die wordt nageleefd door de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en andere aan het fonds verbonden personen. Doel van deze gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen teneinde belangenconflicten (of schijn daarvan) tussen het fonds en de verbonden personen te voorkomen.

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het waarborgen van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

De compliance officer geeft hier invulling door het toezicht op de naleving van de Pensioenwet en de Wet op het financieel toezicht als ook de interne procedures en gedragsregels zoals de gedragscode van het fonds. De compliance officer is mr. Paul de Koning van TriVu.

De compliance officer heeft tijdens de bestuursvergadering op 26 mei 2020 over de compliance-werkzaamheden gerapporteerd en toelichting gegeven.

In de compliance-rapportage over 2020 is aangegeven, dat:

- de verbonden personen de gedragscode hebben nageleefd;
- diverse documenten zijn gecontroleerd en akkoord bevonden;
- er geen meldingen van incidenten, misstanden, klachten of onbehoorlijk handelen zijn geweest;
- er geen meldingen zijn geweest en/of signalen zijn ontvangen met betrekking tot fraude;
- de aanbevelingen uit de rapportage 2019 door het bestuur zijn opgevolgd;
- de sanctiewetgeving is nageleefd;

De compliance officer constateert, dat er een gedegen uitvraag bij de uitbestedingspartners is gedaan, maar adviseert om bij deze partijen in de toekomst integriteitsonderwerpen meer specifiek uit te vragen dan wel te laten rapporteren. Hij heeft overigens geen signalen ontvangen, dat de gelijkwaardigheid aan de gedragscode van het pensioenfonds in het geding is. De SIRA is door het bestuur opgepakt en is in het eerste kwartaal door het bestuur nader uitgewerkt. De compliance officer verwacht, dat de Nederlandsche Bank, mede in het licht van de nieuwe aanpak van de toezichthouder, meer vragenlijsten aan het pensioenfonds zal zenden en vraagt daar extra aandacht voor.

Reactie van het bestuur op het verslag van de compliance officer

Het bestuur dankt de compliance officer voor het rapport en flexibiliteit vanwege de Covid 19 maatregelen, waardoor er geen fysiek overleg heeft kunnen plaatsvinden. Het bestuur zal de aandachtspunten meenemen in haar planning en werkzaamheden.